

Keski-Suomen Maanpuolustaja

ksmaanpuolustaja.fi

Joulukuu 2020

Keski-Suomen reservipiirien tiedotuslehti

39. vuosikerta

Hyvää Joulua ja turvallista Uutta Vuotta 2021!

PÄÄKIRJOITUS

*Panu Moilanen
Keski-Suomen reservipiirien
tiedotustoimikunnan
puheenjohtaja*

Maa, joka nousee aina jaloilleen

Suomi on maa, joka nousee aina jaloilleen. Tämä on se viesti, jolla Valtioneuvosto alkoi lähestyä meitä suomalaisia keväällä 2020. Viesti on osa Suomi toimii -kampanjaa, jolla meitä muistutetaan siitä, että Suomen satavuotinen historia on menestystarina, joka perustuu yhdessä toimimiseen ja kaikista huolehtimiseen. Kampanja on historiallinen: valtio ei ole toteuttanut tällaista henkisen kriinkestävyyden vahvistamiseen tähtäävää viestintää sitten sotavuosien.

Kansalaisille suunnatun, monessa mielessä historiallisen viestintäkampanjan taustana on se tosiasia, että Suomi muun maailman tavoin on nyt pahimmassa kriisissään sitten sotavuosien. Kriisin on aiheuttanut monissa uhkamalleissa ennakoitu, mutta silti meidät kaikki yllättänyt globaali pandemia, joka on koetellut Suomeakin monin tavoin.

Koronapandemia on osoittanut sen, että Suomi sietää tällaistakin kriisiä hyvin. Vaikka pandemia kriisinä onkin hyvin erilainen turvallisuuskriisi kuin ne, joihin turvallisuusajattelussamme perinteisesti on varauduttu, on suomalainen kokonaisturvallisuuden malli osoittanut tässäkin asiassa toimivuutensa. Korona on myös muistuttanut meitä suomalaisia siitä, että turvallisuudestamme, yhteiskunnan toimivuudesta ja siten maanpuolustuksesta huolehtivat todella monet arjen sankarit.

Eniten koronasankareina on julkisuudessa puhuttu terveydenhuoltohenkilöstöstä. He ovat sankarin aseman sa ehdottomasti ansainneet, mutta on hyvä muistaa myös kaikki muut näkymättömät sankarit. Ne, joita emme normaalioloissa välttämättä tule lainkaan ajatelleeksi sankareina.

Osaavat IT-ammattilaiset ovat varmistaneet sen, että ennätysnopea siirtyminen etäilyyn niin työssä kuin vapaa-ajallakin on onnistunut. Taitavat opettajat ovat huolehtineet opetuksesta ja koulutuksesta myös poikkeusaikana. Kauppojen ja elintarviketeollisuuden henkilöstö on varmistanut, että ruokaa riittää, ja että tarvittaessa se toimitetaan kotiin saakka. Tutkijat ovat ennätysnopeasti selvittäneet näkymättömän vihollisen salaisuudet. Sankareiden listaa voisi jatkaa vielä pitkään.

Koronakriisi on tarjonnut myös opin ja kehittymisen paikkoja. Meitä on monesti muistutettu siitä, että jaettu vastuu on liian usein ei kenenkään vastuu. Pelkkä huoltovarmuusvarastojen kerääminen ei riitä, vaan varastoja pitää myös ylläpitää. Kaikkea tuotantoa ei kannata siirtää Kiinaan, vaan monien tuotteiden osalta on syytä huolehtia myös riittävästi omavaraisuudesta. Loppujen lopuksi vain me itse voimme varmistaa oman turvallisuutemme.

Korona on siis taas kerran osoittanut sen, että Suomen turvallisuus varmistetaan yhdessä. Paitsi, että meidän kaikkien tulee hoitaa oma tehtävämme vaikkapa sairaanhoitajina, opettajina tai varastonhoitajina, niin meidän tulee kantaa vastuamme myös yksityishenkilöinä. Tänä vuonna se on tarkoittanut mm. fyysisten kontaktien välttämistä, kasvomaskien käyttöä ja sitä paljon puhuttua käsien pesua. Meidän kaikkien ansiota on se, että olemme ainakin toistaiseksi selvinneet koronasta paremmin kuin monet muut maat. Meidän pitää kuitenkin kantaa vastuamme edelleenkin.

Koronarokotusten alkamisen myötä tulevaisuudessa näkyy jo valoa ja uuden normaalin kajo. Muistetaan korona-ajan opit kuitenkin jatkossakin. Muistetaan, että Suomen voima on yhteistyössä ja että me kaikki olemme arjen sankareita. Pidetään kiinni niistä monista hyvistä käytänteistä, joita olemme korona-aikana oppineet. Ennen kaikkea – muistetaan, että nimenomaan meidän ansiotamme on se, että Suomi on maa, joka nousee aina jaloilleen.

Kansikuvassa 6.12.2020 Jyväskylän Puistokadun hautausmaalla:

Juha Vimpari, Teppo Jämsen (JR 50:n lippu), Jesse Väisänen (JR 48:n lippu) ja Petteri Veijonen.

KOLUMNI

Perinnetyötä ja murenoiden keruuta

Aamun kirpeä pakkanen napsahtelee petäjien oksistoissa ja puree nenänpäätä sekä korvannipukoita. Hiihdellä hiljaa ahkiota vetäen pimeyden vaihtuessa hämäräksi. Pikkuhiljaa lähestytään tavoitetta - Raateentietä. Tammikuun seitsemäs päivä valkenee hitaasti lyhyeksi talvipäiväksi. Tie edessä – tulee hiljainen kuiskaus hiihtävää jonoa pitkin. Vasemmalle kaartuvan tien laidassa nököttää maitolaituri ja tien ravi on täynnä Ouluun matkalla olleita naisten kenkiä. Likoharjun talo jää vasemmalle harjun päälle. Noustaan tielle ja kuvataan huurteen peittämiä hiihtäjiä. Talon seinähirressä oleva pakkasmittari näyttää kolmenkymmenen kolmen asteen pakkaslukemia. Mittarin vieressä seinähirsistä erottuu luodinreikiä. Tunnelma on autenttinen.

Ei, ei ole tammikuu 1940 vaan tammikuu 2016. Keskisuomalainen reserviläisosasto on hiihtänyt talvijotoksellaan Sanginlammelta Honkajärven kautta Raateentielle talvisodan aikaisen osasto Fagnäsin suksenjäljissä. Kuin korkeammalta ohjattuna osastomme osuu juuri kohtaan, jossa on jäljellä ainoa pätkä alkuperäistä Raateentietä. Ravissa olevat naisten kengät ovat peräisin puna-armeijan kuorma-autosta, joka oli viemässä niitä Oulun naisille. Likoharjun talon isännän mukaan maitolaiturin kohdalta tien ravista löytyy edelleenkin kengänkappaleita, jos kaivamaan ryhtyy. Tämäkin pieni perinnetieto välittyy lukijoille perinnejotoksen kokemusten myötä.

Retken tarkoituksena oli vaalia veteraaniperinnettä ja samalla kartuttaa kokemusta ja osaamista talvitoiminnasta. Kuin tilauksesta kiristyi pakkanen talvisodan lukemiin. Saatiin tuntee miten sormet tarttuvat keittimen metallipintaan ja miten kylmä pyrkii talvisaappaiden pohjan läpi. Muovinen kenttäpullokin muutti muotoaan kamiinan kuumuudessa. Näitä kokemuksia tultiin hakemaan ja niistä oppimaan. Höysteeksi saatiin vielä ropakaupalla lisätietoa Raateentien taistelusta Likoharjun talon näkökulmasta.

Sotiemme 1939-1945 veteraaneja on Keski-Suomessa jäljellä kolmisen sataa. Saman verran kuin kapteeni Eero Kontulan osastossa, joka katkaisi Raateentien Kuivas- ja Kuomasjärvien välisellä kannaksella Jouluuussa 1939. Aikoinaan riskit sotilaat, metsätyömiehet, maanviljelijät ja muiden raskaiden töiden vahvat puurtajat ja jälleenrakentajat ovat rakkaita veteraanejamme, joiden keski-ikä on nyt 95 vuotta. Veteraaniperinteen perinne aika on lähellä. Silloin keräykset loppuvat. Arvokas perinne on kyettävä pukemaan muotoon, joka kiinnostaa ja liikuttaa eri ikäluokkia. On kehitettävä perinneyön kokonaisuus, joka parhaimmillaan välittää perinnetietoa sekä kehittää kenttäkelpoisuutta ja reservin taitoja. Tulevana haasteena on siis kehittää perinneyönmuotoja, jotka myös nuoremmat ikäluokat ottavat omakseen.

Tuntemattoman sotilaan Rokka ilmaisi liikuntasodan luonteen olevan murenoiden keruuta sotilaan nälkään. Tämä murenoiden keruu jatkuu edelleen, korkeassa iässä avuntarve lisääntyy päivä päivältä. Lahjoita siksi Veteraanivastuun Keski-Suomen keräyspiirin veteraanille taksimatka, kotisiivous, lääkehuoltoa tai mikä hyvänsä hänen tarvitsemansa palvelu. Veteraanikeräystä voi kukin tukea muutamassa hetkessä älylaitteella kotisohvalta. Tukea on erityisen tärkeää tänä vaikeana vuonna, jolloin veteraanikeräys on suurissa ongelmissa lipaskeräystä perinteisesti suorittaneiden varusmiesten puuttuessa. Haastan kaikki Keski-Suomen Maanpuolustajan lukijat murenoiden keruuseen osallistumalla veteraanikeräykseen loppuvuoden aikana, maksuohjeet löytyvät tältä sivulta.

Perttu Hietanen, Keski-Suomen reserviläispiirin puheenjohtaja

OSALLISTU VETERAANIKERÄYKSEEN!

Keski-Suomen reservipiirit ovat astuneet etulinjaan paikkaamaan puuttuvia varusmieskerääjiä veteraanien lipaskeräyksessä. Lipaskeräyksiä järjestetään kuudella paikkakunnalla Itsenäisyyspäivän alla. Kaikki keräysvarat menevät Keski-Suomalaisten veteraanien hyväksi. Voit osallistua keräykseen joko **kerääjänä tai lahjoittajana**.

Lahjoittaminen suoraan tilille:

Mikäli sinulla ei ole mahdollisuutta toimia kerääjänä tai tukea rahallisesti lipaskeräystä, on yksinkertaisinta tallettaa haluamasi tuksumma suoraan Keski-Suomen keräyspiiriin tilille:

Sotiemme veteraanit Keski-Suomen keräyspiiri	
tilinumero	FI10 1555 3000 1088 04
viite	153 588

Jokainen euro tulee tarpeeseen ja kartuttaa vaikean vuoden keräystuottoa!

KESKI-SUOMEN MAANPUOLUSTAJA

Lehden seuraava numero ilmestyy viimeistään viikolla 10 maaliskuussa 2021. Lehden tarkoitettu aineisto suoraan päätoimittajalle 28.2.2021 mennessä.

Lehti on Keski-Suomen reservipiirien tiedotuslehti, joka uutisoi pääsääntöisesti piirien alueen maanpuolustustapahtumia. Lehteä ei voi tilata, vaan se sisältyy jäsenen suorittamaan jäsenmaksuun. Osoitemuutokset on toimitettava suoraan oman liiton jäsensihteerille.

RUL: jasanasiat@rul.fi, puh. 09 405 62011
RES: jasanasiat@reservilaisliitto.fi, puh. 09 405 62010
Fax molemmille: 09 499 875

Julkaisijat:
Keski-Suomen Reserviupseeripiiri ry
Keski-Suomen Reserviläispiiri ry

Päätoimittaja:
Tapio Paappanen, Vitsakuja 3, 42700 KEURUU
Puh. 0400 626 695
paatoimittaja@ksrespiirit.fi

Ilmoitusmyynti ja markkinointi:
Veijo Mononen, puh. 040 744 1444
veijo.mononen@gmail.com

Lehden vakituiset avustajat:
Hannu Karjalainen, Valkeakoski, Martti Porvali, Jyväskylä,
Jukka-Pekka Suutarinen, Jyväskylä, Kari Löfgren, Jyväskylä, Kari
Hämäläinen, Viitasaari, Perttu Hietanen, Korpilahti

Sivunvalmistus ja taitto:
Tapio Paappanen Ky, Vitsakuja 3, 42700 KEURUU
Kansikuva: Panu Moilanen
Painopaikka: Sata-Pirkan Painotalo Oy
Reserviupseeripiiri ja reserviläispiiri:
reserviupseeripiiri@ksrespiirit.fi
reservilaispiiri@ksrespiirit.fi

Toiminnanjohtaja Tapio Paappanen
Piiritoimisto:
Gummeruksenkatu 7, 40100 JYVÄSKYLÄ

Piirien verkkosivut:
www.ksrespiirit.fi
Verkkotoimittaja Juha Hyvärinen
verkkotoimittaja@ksrespiirit.fi
Piirien puheenjohtajat:
RUP: Mika Pakkanen, Jyväskylä puh. 040 500 7642
RES: Perttu Hietanen, Korpilahti, puh. 040 507 1684
Piirien taloudenhoitaja: Katri Tynkkynen

Keski-Suomen alue-toimisto

Keski-Suomen alue-toimisto, pandemiavuoden kokemuksia ja SOTVA-koulutusta 2021

Arvoisat Keski-Suomen Maanpuolustajan lukijat!

vyin. Kutsuntatilaisuuksissa riittävät etäisyydet varmistettiin jakamalla suurimmat osastot Jyväskylässä ja Laukaassa aamupäivän ja iltapäivän ryhmiin. Henkilökohtaisesti pidän suurena menetyksenä sitä, että emme voineet kutsua sotiemme veteraaneja mukaan kutsuntatilaisuuksiin. Riskiryhmään kuuluvien veteraanisukupolven edustajien ja veteraanityötä tekevien henkilöiden turvallisuus oli kunnia-asia.

Itsenäisyyspäivä poikkeusoloissa

Jyväskylän koronatilanteen kehitys merkitsi valitettavasti myös sitä, että vietimme vuoden 2020 itsenäisyyspäivää poikkeuksellisissa oloissa. Reserviläisten ylentämis- ja pal-

kitsemistilaisuus Jyväskylässä jouduttiin perumaan ja ylentämiskirjat lähettämään postitse. Tässä yhteydessä haluan vielä onnitella kaikkia Keski-Suomen maakunnan ylennettyjä ja palkittuja reservin upseereita, aliupseereita ja miehistöön kuuluvia. Ylennys on aina arvokas huomionosoitus.

Vuonna 2021

Sotilaallisia valmiuksia kehittävän koulutuksen käynnistäminen on yksi Keski-Suomen alue-toimiston keskeisiä projekteja vuonna 2021. Taustalla on vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan uudistetun lain voimaan tulo tämän vuoden alussa. Sen myötä Puolustusvoimien ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tehtävä- ja roolijako

määritettiin entistä selkeämmin. Sotilaallinen koulutus on Suomessa Puolustusvoimien tehtävä, mutta itse koulutus tehdään kiinteässä yhteistyössä MPK:n rekrytoimien ja kouluttamien kouluttajien kanssa. Tämä ei toki ole koko kuva MPK:n koulutustarjonnasta eivätkä reserviläiset ole ainoa kohderyhmä.

Puolustusvoimien ja MPK:n tehtäväjako toi sen aiempaa tiiviimmin osaksi paikallispuolustuksen ylläpitämistä ja kehittämistä. Niin myös Keski-Suomessa. Osa SOTVA-koulutuksesta liittyy koulutuspolkuun, joiden muodostamaan kokonaisuuteen voi kuulua myös puolustusvoimien vapaaehtoisia harjoituksia ja kertausharjoituksia. Keski-Suomen alue-toimisto tulee markkinoimaan

osaa SOTVA-koulutuksen tarjontaa lähettämällä niistä tietoa suoraan Keski-Suomen paikallispuolustuksen tehtäviin sijoitetuille reserviläisille. Osallistuminen SOTVA-koulutukseen on luonnollisesti vapaaehtoista. Palaamme tähän aiheeseen yksityiskohtaisemmin Keski-Suomen Maanpuolustajan seuraavassa numerossa.

Puolustusvoimain komentajan tervehdys

Artikkelin lopuksi palaan Puolustusvoimien komentajan itsenäisyyspäivän tervehdykseen. Kenraali Timo Kivinen tiivistä kuluneen vuoden saavutukset olennaiseen. Kenraali Kivinen totesi, että koronapandemiasta huolimatta Puolustusvoimat on kyennyt täyttämään tehtävän-

sä, ylläpitämään ja osoittamaan valmiutta, järjestämään varusmiesten koulutuksen ja kertausharjoitukset sekä tukemaan muita viranomaisia. Lisäksi Puolustusvoimat on täyttänyt velvoitteensa kansainvälisessä sotilaallisessa kriisinhallinnassa.

Erinomaista ja rauhallista joulua toivottaen!

*Everstiluutnantti
Yrjö Lehtonen
Keski-Suomen Alue-toimiston
päälikkö*

Keski-Suomen alue-toimistolle pandemia merkitsi erityisesti lukuisten harjoitusten ja tapahtumien peruuttamista tai ajankohdan siirtämisestä sekä henkilöstön suojaustoimien järjestämistä. Kevään ja kesän harjoitustauon jälkeen pääsimme pitämään useita reservin harjoituksia sekä kolme maanpuolustusiltaa. Niin harjoituksissa ja maanpuolustustapahtumissa kuin syksyn kutsuntakierroksella tilaisuuksiin osallistuvat suojattiin maskein ja suoja-

Keski-Suomen Maanpuolustussäätiö 30-vuotta

Vuonna 1990 Keski-Suomen Reserviupseeripiiri ja silloinen Keski-Suomen Reservialluupseeripiiri perustivat toimintaansa turvaamaan säätiön, joka sai nimen Keski-Suomen Maanpuolustussäätiö.

Reserviupseeripiirin silloinen puheenjohtaja Pekka Selin ideoi syksyllä 1987 molempien piirien yhteiseksi talousprojektiksi oman mitalin hankkimisen, jonka mitalin kummankin piiriin jokainen jäsen lunastaisi ikään kuin ylimääräisenä, vastikkeellisenä jäsenmaksuna. Se samalla vahvistaisi piirien ja niiden jäsenistöjen keskinäistä yhteistyötä. Hallitus yhdessä silloisen toiminnanjohtaja Pekka Mustosen kanssa lähti kehittämään idean toteutusta.

Mitalin myynnillä alkoi varojen kerääminen

Jäsenistä koottu työryhmä suunnitteli mitalin, jossa esiintyivät järjestöjen tunnukset, vuosiluku 1988 sekä luonnollisesti myös maakunnan metso. Tarjousten perusteella teetettiin keväällä mitalit ja syksyllä jaettiin kerhoille ja yhdistyksille noin 2500 mitalia edelleen jäsenille tarjottaviksi. Mitalin hinta asetettiin niin alhaiseksi, että se ei olisi muodostuva esteeksi lunastukselle, ja siten myös toisena tavoitteena ollut jäsenten yhteenkuuluvuuden ja yhteistyön vahvistuminen toteutui. Tuon mitalin pohjalta on valmistettu sittemmin perustetulle säätiölle oma mitali vuonna 1990.

Hanke toteutui, vaikka se olikin venynyt aikataulusta poiketen vuoden 1989 puolelle ja osa mitalista jäi lunastamatta. Koko projektilla saatiin kokoon nettona noin 65 000 markkaa. Sitten heräsi ajatus kerättyjen varojen sijoittamisesta jatku-

vampaa tuloa tuottavalla tavalla ja niin syntyikin tavoitteeksi tukisäätiön aikaansaaminen. Asiaa ryhtyi ajamaan aiempi reserviupseeripiirin puheenjohtaja Juhani Laurikka yhdessä piirien taloudenhoitajan Erkki Reivarin kanssa.

Tuolloin säätiön perustamiseen vaadittiin kuitenkin 100 000 markan peruspääomaa. Saavutettu tulos ei siis täyttänyt tuota vaatimusta, mutta silti tavoitteena oli edelleen säätiön aikaansaaminen. Muodostettiin työryhmä asiaa kehittelemään. Se joutui kuitenkin heti aluksi toteamaan, että säätiöpääomaa koskeva vaatimus oli tällä välin noussut 150 000 markkaan, joten koossa olikin vasta vajaa puolet tarvittavasta summasta.

Talousvaikuttajia löytyi

Tammikuussa 1990 kutsuttiin koolle joukko talous- ja yhteiskuntaelämän vaikuttajia, joita oli pyydetty mukaan suunnitellun säätiön silloisen valtuuskunnan jäseniksi. Valtuuskunnan puheenjohtajaksi valittiin pääkonsuli Timo Fredrikson, joka toimii edelleen tuossa tehtävässä, ja varapuheenjohtajaksi päätoimittaja Erkki Laatikainen. Viimeksi mainitun jäsenen puheenpuoleksi tuossa kokouksessa, ja sitä seurannut kirjoitus Keski-suomalaisessa, antoivat vahvan sysäyksen varainhankinnalle, joka keväen aikana tuottikin pääomasta puuttuvan summan. Erkki Laatikainen toimi sittemmin ansiokkaasti hallituksen puheenjohtajana vuoden 1994 syksystä vuoden 2013 alussa tapahtuneeseen kuolemaansa saakka.

Puolustusvoimain lippujuhlapäivänä 4.6.1990 Keski-Suomen Reserviupseeripiiri ja Keski-Suomen Reservialluupseeripiiri allekirjoit-

tivat Keski-Suomen Maanpuolustussäätiön säädekirjan ja luovuttivat 150 000 markkaa säätiön peruspääomaksi. Säätiön sääntöihin tarkoitukseksi kirjattiin vapaaehtoisen maanpuolustustyön tukeminen Keski-Suomen läänin alueella. Keski-Suomen läänin siirryttyä historiaan, sääntöjä muutettiin koskemaan toimintaa Keski-Suomen liiton alueella.

Merkittävä pääoma

Säätiön pääomia on onnistuttu tähän mennessä kartuttamaan siten, että sen pääoma on 1,6 miljoonaa euroa. Säätiö on toimintansa aikana tukenut vapaaehtoista maanpuolustustyötä runsaalla 450 000 eurolla. Reservipiirit ovat saaneet merkittävän osan vuotuisten budjettiensa katteista näistä varoista.

Alusta alkaen säätiö on eri tavoin huomioinut lahjoittajiaan. Huomatavimpana kiitollisuuden osoituksena säätiö on luovuttanut kunniamiekan määrätyn summan lahjoittaneelle. Miekan mahdollisesti jo aiemmin saaneelle on uudesta lahjoituksesta annettu historiallisen mallin mukaan taottu keihäänkärki puualustalla.

Aiempiina vuosina merkittävän pääoman lisäys muodostui Keski-suomalainen -lehdessä 6.12. julkaistun ilmoitusivun tuotosta. Kyseisellä lehden sivulla yritysjohtajat esittivät Itsenäisyyspäivän merkeissä tervehdyksensä keski-suomalaisille. Tällainen sivu oli myös nyt 6.12.2020 Suomen itsenäisyyspäivän Keski-suomalaisessa.

Säätiö ottaa vastaan lahjoituksia

Säätiön tavoitteena on myös tukijoiden piiriin laajentaminen kattamaan koko toimialue, koska tukikin suuntautuu koko maakuntaan. Tähän mennessä merkittävimmät lahjoitukset ovat kuitenkin pääosin kertyneet Jyväskylän yrityksiltä, mutta toki maakunnastakin on oltu mukana talkoissa. Myös piirien reserviläisten toivotaan levittävän tietoutta säätiöstä ja sen tarpeista, koska luonnollisesti pääomien vahvistaminen kuuluu edelleen sen tavoitteisiin. Säätiö voi ottaa vastaan paitsi lahjoituksia myös testamentteja, joten vapaaehtoisen maanpuolustustyön tukemisen läheiseksi kokevat henkilöt voivat jälkisaädöksessään huomioida myös tämän vaihtoehdon.

Hallinnossa mukana piirien puheenjohtajat

Säätiön hallintoneuvostossa on 30 jäsentä ja reservipiirien kulloisetkin puheenjohtajat kuuluvat siihen asemansa perusteella. Hallintoneuvoston puheenjohtajana on perustamisesta lähtien toiminut pääkonsuli, reservin majuri Timo Fredrikson. Kuuden hengen hallituksessa kummallakin piirillä on yksi paikka. Hallituksen puheenjohtajana on vuoden 2020 alusta toiminut pankinjohtaja Juhana Jacksén, Säätiön asiamiehenä toimii everstiluutnantti evp Kari Kilpeläinen.

*Teksti ja kuva:
Päätoimittaja
Tapio Paappanen*

Keski-Suomen Maanpuolustussäätiö rs

Keski-Suomen reserviupseeripiiri ja reserviläispiiri kiittävät Keski-Suomen Maanpuolustussäätiötä arvokkaasta toiminnasta maakunnan vapaaehtoisen maanpuolustustyön hyväksi ja esittävät parhaimmat onnittelut 30-vuoden ikään ehtineelle säätiölle!

Kulunut vuosi 2020 on ollut monin tavoin poikkeuksellinen ja seuraavaa vuotta kohti mennään edelleen osin epävarmoissa tunnelmissa. Mitä vaikutuksia on koronalla kurssien toteuttamiseen ja kuinka mahdollisesti henkilömäärien rajoitukset vaikuttavat kurssien läpivientiin? Kaikkea ei ”webinaarein” voida toteuttaa, ja osa niistäkin saattoi olla – no, ei niin huippuhyviä. Kiireellä kun ei aina priimaa pukkaa, vaikka tahto olisi kuinka timanttinen. Toki näkyvissä on onneksi myös vähän valoisampaa tuolla kaamostunnelin päässä – ainakin mikäli koronarokotteiden tulon ja tehoon on uskomisen.

Yhteisellä tekemisellä kohti tavoitteita

Alkanut vuosi siis käynnistyi reippaasti uuden vapaaehtoisen maanpuolustuslain astuessa voimaan. Samalla aloittivat myös MPK:n valmiuspäälliköt, aluetoimistojen ja muutamien joukko-osastojen VMP-upseerit ja aliupseeritkin tehtävissään. Yhteistyölle on haettu parhaita käytänteitä ja yhdessä tekemisen meininkiä reservijoukkojen kouluttamisen hyväksi ”taistelijapareilla” on vahvasti havait-

Vuosi päättyy ja uusi alkaa Oletko valmis?

vissa. Vaikka COVID 19 iski rajusti kurssien toteutukseen ja sekoitti kurssien toteutusta aina loppuvuoteen saakka, niin aikaa on käytetty tehokkaasti koulutusten suunnitteluun aina sisällöstä toteutusaikatauluun. Sotilaallisen valmiuden kurssien (SOTVA) yhteensovittaminen puolustusvoimien asettamien reservin koulutustavoitteiden kanssa on keskeisin osa tulevaa 2021 läpivientiä. Toivottavasti alkavana vuonna saamme toteutettua eheän kurssisuunnitelman mukaisen koulutuksen, jotta harmittavilta kurssien peruuntumisilta välttytään.

Mielensäpahoittajien sukupolvi

Kuluneena vuonna julkisuuteen ovat nousseet myös kaikenlaiset ismit ja milloin millaiset ”matter”-tempaukset sekä kirjoitukset niin netin eri sivustoilla kuin lehdistön mielipidepalstoillakin. Erityisesti päätään on nostonut ilmeisesti mielensäpahoittajien joukko, joiden aiuonana tehtävänä tuntuu olevan juuri tuo ”rotunsa mukaisen ominaisuuden erityinen vaaliminen”. Milloin pahoitetaan mieli jostain karamellin nimestä, jäätelöstä tai sanasta – vaikka se olisi kuinka ystävällinen. Jopa näyttelijöiden ja taiteilijoiden vanhoja ohjelmia, kirjoja tai muita asioita irrotetaan aikakaudestaan tai kontekstistaan, jotta päästään pahoittamaan taas mieltään ja vaatimaan anteeksi tai muuta hyvitystä joko itselleen tai jollekin ryhmäl-

le. Onko tämä sitten kuinka aitoa toimintaa ja toteen perustuvaa, saa jokainen ajatteleva ihminen pohdita itse. Lieneekö taustalla oikeasti kuitenkin mielensäpahoittajasukupolven edustajan heikko omanarvontunto, tahallinen kiusanteko toisia kohtaan vaiko puhdas typeryys? Mene ja tiedä häntä....

Joskus tulee mieleen näitä tempauksia seurattessa René Coscinyyn kertomuksen ja Albert Uderzon piirtämä sarjakuvahahmo riidankylväjä Tullius Intrigiuksista, joka saa melkoisen ”tuloksen” aikaan pienessä gallialaisessa kylässä. Tosiasioista viis – oman edun tavoittelu on tärkeintä. Voimme siinä ohessa miettiä, tuleeko kaikkien muiden muuttaa omaa toimintaansa yhden vuoksi – vai miten homman pitikään mennä. Sama toimii myös näissä ”matter”-missioissa, joihin mennään mukaan usein myös liian kevein perustein. Niin ja ajattelematta sitä kenen etua on saada aikaan sekaannusta yhteiskuntaamme. Vanha sanonta ”joukossa tyhmyys tiivistyy” ei todellakaan ole syyttä suotta syntynyt! Harkintaa kun on lupa käyttää – myös yksilötasolla.

Asevelvollisuus, reservi ja kenttäkelpoisuus

Asevelvollisuuden toteuttamisesta on kirjoitettu paljon ja siihen ovat ottaneet kantaa myös maamme joh-

dossa vaikuttavat henkilöt. Asevelvollisuuden merkitystä ja vaikutuksia on pohdittu niin yksilön, yhteiskunnan kuin naisten ja miesten tasa-arvoisen kohtelunkin kannalta. Maanpuolustustahdon ja -kyvyn merkitystä on mietitty – hyvä niin.

Asevelvollisuus on siihen kykeneville miespuolisille kansalaisille lakiin perustuva velvollisuus, ja naisille asepalveluksen suorittaminen on vapaaehtoisuuteen perustuva mahdollisuus. Molemmissa tapauksissa varsinainen palveluksen suorittaminen on vain minimaalisen lyhyt aika verrattuna koko reservissä toimimisen aikaan. Varsinainen voima meillä on juuri tuossa osaavassa reservissä ja sen kyvyssä toimia tarvittaessa. Osallistumalla vapaaehtoiseen maanpuolustus- koulutukseen on reservissä olevalla henkilöllä mahdollisuus ylläpitää ja kehittää omaa osaamistaan ja toimintakykyään varsin pienellä ”panostamisella”. Joillekin osaamisen ylläpidosta on muodostunut jopa harrastus, ja siihen osallistuu usein jo seuraavakin sukupolvi!

Jos kansalainen käy tutustumassa internetistä löytyvään MPK:n kurssitarjontaan, hän havaitsee useissa kohdissa maininnan esimerkiksi ”Kurssi soveltuu paikallisjoukkoihin sijoitettuille tai sijoit- tamiskelpoisille...” Tämä tarkoittaa tilannetta, jossa koulutukseen osallistuvalla ei vaadita jo olemassa olevaa sijoitusta paikallisjouk-

kohen jossain yksikössä, mutta hän on koulutuksensa ja kenttäkelpoisuutensa puolesta sijoitettavissa paikallisjoukkojen tehtävään. Sinä aikana, kun olen toiminut maanpuolustuksen eri tehtävissä, useat henkilöt ovat kouluttautuneet miehistöstä aliupseeriksi tai aliupseerista upseeriksi -kursseilla vaativampiin reservin esimiestehtäviin. Samoin siirtyminen eri aselajin tehtävästä toiseen on mahdollinen nykyisiä SOTVA-kursseja käymällä. Jos fyysinen kunto on päässyt ”repsahtamaan” sitten varusmiespalveluksen, kurssitarjonnassa on erilaisia kenttäkelpoisuutta mittavia testejä. Sieltä löytyy tulevaisuudessa myös erilaisia marssitapahtumia.

Muistamme myös heidät, jotka astuvat seuraavina ikäluokkina palvelemaan maanpuolustusta ja kotimaatamme. Valikoimiin on tuotu ”Kunnossa inttiin” -kurssit, jotka on suunnattu palvelukseen lähteville. Kursseilla opastetaan kunnon kohottamiseen ennen palveluksen alkua, jotta reppu + varusteet -yhdistelmä ei vie soturia vaan soturi vie yhdistelmää.

Kansalaisvelvollisuuttasi ja vastuunottoa mitataan pian!

Kirjoitin jo tämän lehden numerossa 2/2020 äänestyskelpoisten kansalaisten vaikuttamisen mahdollisuuksista. Toivottavasti olet tehnyt

havaintoja kuntasi edustajien tavasta toimia ja päätöksiä, joita he ovat tehneet. Arvioi myös päättäjien rehellisyyttä, avoimuutta sekä päätöksenteon onnistumisia ja epäonnistumisia. Nyt on tulossa SINUN vuorosi vaikuttaa asioihin käyttämällä äänioikeuttasi!

Vuoden 2021 kuntavaalien varsinainen vaalipäivä on sunnuntai 18.4.2021. Ennakkoäänestys toteutetaan kotimaassa 7. - 13.4.2021 ja ulkomailla 7. - 10.4.2021. Kirjaa jo uuteen kalenteriisi ylös nuo ajankohdat ja ole valmis toimimaan!

Reippain mielin kohti joulua ja uutta vuotta 2021!

*Aarne Markko
Valmiuspäällikkö
MPK/Keski-Suomi*

Mitä valmiuspäällikkö tekee?

Valmiuspäälliköiden roolin keskeinen osa on toimia linkkinä MPK:n organisaation ja paikallisten Puolustusvoimien aluetoimiston välillä. Lähimpänä työparinaan valmiuspäälliköllä on aluetoimiston VMP upseeri tai aliupseeri. Jyväskylässä sijaitsevassa aluetoimistossa työparina toimii MPK:n valmiuspäällikkö Aarne Markko sekä aluetoimiston VMP upseeri kapteeni Pekka Tirri. Näin ollen voidaan todeta, että kiinteän yhteistyön tavoite on mainiosti saavutettavissa.

Valmiuspäällikön pääasiallinen päivittäinen työ koostuu pääosin sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen suunnittelusta, koulutuksen tarvitsemien tukipyyntöjen laatisesta eri joukko-osastoille sekä osallistumisesta MPK:n koulutusohjelmien laatimiseen, ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lisämausteena työskentelyyn tuo osallistuminen alueelliseen ja paikalliseen viranomais- ja järjestöyhteistyöhön. Paikallisjoukoille koulutustavoitteet asettavat aluetoimistot ja muun sotilaallisen koulutuksen tavoitteet saadaan valtakunnalliselta tasolta. Tällaisia laajempia kokonaisuuksia ovat mm. valmiusrakentaminen, liikkeenedistäminen sekä kenttähuollon koulutus.

Reserviläiskouluttajien valtakunnalliseen koulutukseen rekrytoitavien MPK:n kouluttajien löytämisellä ja on tärkeä rooli paikallisjoukkojen kouluttamisen onnistumisessa. Valtakunnalliseen koulutukseen etsitään pääasiassa henkilöitä, joilla on riittävä kokemus,

taito ja tahto sitoutua toimimaan vapaaehtoisena kouluttajakouluttajana oman alansa tuntijana paikallisjoukkojen reservin kouluttajille. Tämän työn tekee valmiuspäällikkö yhteistyössä paikallisjoukkojen sijoitettujen reserviläisjohtajien ja VMP-upseerin kanssa.

Työtehtäviin kuuluu myös rekrytoida vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen eri tehtäviin uutta henkilöstöä ja tukea reserviläisjohtajia ja reserviläiskouluttajia koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Yhtenä tärkeänä osa-alueena on esimerkiksi liikunnanalan toimijoiden tarve mm. kunto- testaaajina ja kuntotestauksen kouluttajina eri puolilla maakuntaamme. Reserviläisten fyysiseen kuntoon kannattaa panostaa resursseja luomalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin liikunta-, marssi- ja kuntotestitapahtumiin. Oma paikansa on myös sille liikuntakoulutukselle, joka voidaan antaa ase- ja vapaaehtoiseen palvelukseen lähtijöille ”Kunnossa inttiin” -kursseilla. Tässä on erinomainen mahdollisuus edesauttaa tulevia reserviläisiä selviytymään tulevasta muuttaman kuukauden palveluksestaan ja siirtymään sen jälkeen useita vuosikymmeniä kestäväan reservin ja työelämän tehtäviin.

Valmiuspäällikön tehtävissä valvotaan kurssinjohtajien ja kouluttajien johtamia kursseja sekä ohjataan heitä tehtävissään kurssien palvelusturvallisuuden seuraamista unohtamatta. Samalla suunnitellaan kurssinjohtajille ja kouluttajille sopivia täydennys- ja jatkokoulutuksia osaamisen kehittämiseksi.

Itsenäisyyspäivän seppeleenlaskut Jyväskylässä

Jyväskylän kaupunki, puolustusvoimat ja veteraanijärjestöt laskivat seppeleet Puistokadun hautausmaan sankarimuistomerkillä. Kuvakollaasin toteutti: Panu Moilanen.

Elokuvan Terenttilää Haapamäen Riihosta. Kuva luovutettiin aluetoimistolle Laukaassa 24.11.

Sotamies Martti Hakalaa elokuvassa näytteli Taneli Mäkelä.

Maanpuolustusilloissa muisteltiin Talvisota-elokuvaa

Kutsuntapäivien päätteeksi Keski-Suomen Aluetoimisto järjesti 17.11. maanpuolustusillan Keuruulla ja 24.11. Laukaassa. Iltojen tarkoituksena on kertoa ajankohtaisia asioita maanpuolustuksesta ja puolustusvoimista sekä esitellä reserviläisten toimintaa. Tällä kertaa illan pääesitelmänä oli perehdyttää kuulijat Keuruulla 1989 filmatun Pekka Parikan ohjaaman Talvisota-elokuvan historialliseen taustaan ja lehtikuvaajan kokemuksiin kuvausten ajalta. Kaksijakoisen esitelmän toteuttivat sotahistorioitsija, tietokirjailija Tapio Paappanen ja valokuvaaja Esko Soini.

Elokuvan historiallinen tausta

Tarinan taustalla on ensinnäkin Antti Tuurin vuonna 1984 ilmestynyt romaani Talvisota. Siinä elokuvan päähenkilö Martti Hakala kertoo mitä hänelle talvisodassa tapahtui. Elokuvan pääroolin sotamies Martti Hakalasta näytteli Taneli Mäkelä. Hakalan veljekset Martti ja Paavo lähtevät 13.10.1939 kohti Seinäjoen kauppala, jossa perustetaan Jalkaväkirykmentti 23 (JR 23) osaksi Etelä-Pohjanmaan Sotilasläänin perustamisvastuulla ollutta 8. Divisioonaa. Sen toiminta-alue

oli Keski-Suomen Sotilasläänin perustaman 10. Divisioonan vastuualueen Taipaleenjoen lohkon vasemmalla puolella.

Kauhavalaiset seurannan kohteena

Elokuva seuraa jääkärieverstiluutnantti Matti Laurilan Jalkaväkirykmentti 23:n II Pataljoonan, kauhavalalaisten 4. Komppanian, ja sen I Joukkueen taistelijoitten sotatietä. Joukkueen johtajan, vänrikki Jussi Kantolan roolin näytteli Vesa Vierikko. Sotatie etenee ylimääräisten harjoitusten kautta kohti Taipaleenjoen maastoja. Kun talvisotaa oli käyty kaksi viikkoa, keski-suomalaisen Jalkaväkirykmentti 28 vedettiin lepoon ja Laurilan JR 23 otti vastuun Taipaleenjoen lohkolta. Terenttilässä taistellaan kiivaasti ja elokuvaan alue löytyi Haapamäen Riihosta, jonne sitä varten istutettiin kasvavista tukkipuista mm. ”Pärssisen metsikkö”. Taipaleen taisteluissa haavoittui tai kaatui 2 250 ja yli 10 000 venäläistä sotilasta. Taipaleen rintama kuitenkin piti koko sodan ajan. Puna-armeija ei onnistunut sitä murtamaan edes helmikuussa 1940, vaikka Karjalan kannakselle suunnattu venäläisten

hyökkäävä voima 260 000 sotilaasta kasvoi silloin yli 2,5 kertaiseksi.

Eteläpohjalaiset olivat Taipaleessa aina 27.2.1940 saakka, jolloin JR 23 sai käskyn siirtyä Vuosalmelle. Siellä rykmentti taisteli sodan loppuun saakka. Elokuvan Äyräpään harju kirkkoineen rakennettiin myös Haapamäen Riihoo, jossa 7.4.1989 järjestettiin elokuvan suurin joukkokohtaus. Siinä 1 500 varusmiestä näytteli hyökkäävää puna-armeijaa. Kohtausta seurasi myös silloinen puolustusvoimain komentaja kenraali Jaakko Valtanen. Elokuvan ensi-ilta järjestettiin Haapamäen Suojalla 18.11.1989.

Valokuvat kuvauksista

Esko Soini oli kuvausten aikana tallentamassa kuvaustapahtumia lehtikuvaajan silmin. Näistä hetkistä valmistui näyttely Haapamäen vanhalle yhteiskoululle menneen kesän ajaksi. Näyttelyn kuvat olivat esillä maanpuolustusilloissa. Kuvaaja kertoi kokemuksistaan kuvausten aikana ja niihin kokemuksiin sisältyi suurimmaksi osaksi odottelua sekä elokuväräjähteiden väistelyä. Valokuvat edustavat filmaikakauden kuvaamista. Silloin

käytettiin värikuvauksiin diafilmejä. Jotta lopputulos tulisi oikeaksi, filmin valottaminen oli osattava. Esko Soinin valokuvat elokuvan kuvauksista on korkeatasoinen tallenne yhdestä Suomen elokuva-historian onnistuneimmasta sotalokuvasta, jonka kuvauspaikkana Haapamäki sai toimia.

Esko Soini ja Tapio Paappanen luovuttivat Keski-Suomen Aluetoimistolle Laukan maanpuolustusillassa valokuvan Haapamäen Riihon Terenttilän taistelulentältä.

Teksti: Tapio Paappanen

Kuvat: Esko Soini

Valokuvaaja Esko Soini kuviensa parissa Keuruulla 17.11.

Äyräpään talot palavat Haapamäellä.

Äyräpään kirkko palaa ja vihollinen hyökkää. Varusmiehiä oli 7.4.1989 kuvauksessa 1 500.

Vihollisen jalkaväki hyökkää panssarivaunun tukemana.

Keuruun Lukion historian erikoiskurssi vuonna 2017 Summan alueella II/JR 15:n komentobunkkerin jäännösten äärellä.

Lukiolaisille kirjoja ”opiksi ja hyödyksi”

Tammisunnuntain kiltä on halunnut tukea lukiolaisten isänmaamme historian tuntemusta lahjoittamalla Jyväseudun lukiolaisille 200 kpl tietokirjailija Tapio Paappasen lukion opiskelijoille tarkoitettua historian opetusta täydentävää oppimateriaalia ”Suomen kohtalonhetkiä 1917-1945”. Majuri evp Tapio Paappasella on tarttumapintaa nuorten käsityksiin historiasta, sillä hän on toiminut 15 vuotta Keuruun lukion Karjalan kannakselle suunnattujen historian täydennyskurssien asiantuntijana. Oppimateriaali kerroo tiiviissä muodossa Suomen selviytymisen itsenäisyytemme murrosvuosina.

Ajanjakso kattaa juuri niitä vuosikymmeniä, jotka ovat olleet keskeisiä killan omassa työssä ja killan tukemisen kohteina. Tammisunnuntain killan missiona on ollut sen perustamisesta vuodesta 1961 alkaen edistää toiminnallaan ”isänmaallisten perinteiden arvostusta ja maanpuolustustahtoa sekä tukea sotiemme veteraanien olosuhteita”. Killan kansalaistoiminnan ponnistaminen on varaukseton, yhteiskuntarauhan ja maamme itsenäisyyden säilyttämiseen sekä turvaamiseen tähtäävä aatteellinen työ.

”Suomen kohtalonhetkiä 1917-45” mittaa ajanjaksoa, jolloin kansakuntamme elonjääminen oli aika ajoin äärimmäisen ohuissa langoissa. Tärkeää on nostaa esille, että itsenäistymisjuhlituksen 6.12.1917 jälkeen maassa oli vielä yli 70 000 venäläistä sotilasta. Sodan lähtökohdatilanne oli siis kiistaton: itsenäinen maa ei voi sallia maaperällään vieraan vallan joukkoja. Tammisunnuntain juhlatilaisuuksissa olemme joutuneet usein ihmettelemään, miksi tätä lähtökohdatilannetta on yhä vaikea hyväksyä. Eikö sillä todellakaan ollut mitään merkitystä, että juuri itsenäistynyt valtio ryhtyi vapauttamaan maata venäläisjoukoista. Se, että itsenäinen Suomi joutui sodankäynnistä kauheimpaan, traagiseen sisällissotaan, ei voi häivyttää alkuperäistä, laillisen hallitusvallan näkemystä siitä, että samalla oli kysymys vierasjoukkojen karkoittamisesta, irtautumisesta Venäjästä, itsenäistyneen maan vapauttamisesta.

Murrosvuosia lähes viisikymmentä vuotta

Suomen itsenäisyyden ensimmäiset vuosikymmenet pitivät sisällään toisiaan seuraavia kriisi- ja murrosvuosia, joiden imuun nuori itsenäinen kansakunta joutui. Niistä selviytyminen on ollut pitkälti veteraanisukupolviemme ankarien ja itseään säästämättömien ponnistusten ansiota. On ansiokasta, että tekijä on halunnut saattaa tämän tiedon ja arvokkaan perinnön siirron opiskelevan nuorison keskuuteen. Erityisen arvokasta ovat ne kirjan osiot, joissa tuodaan esille keski-suomalaisten panosta Suomen kohtalonhetkissä.

Tärkeää on, että oppimateriaalilla halutaan säilyttää sodan kokeneen veteraanisukupolven henkinen perintö ja siirtää sitä kansakunnan muistissa eteenpäin nuorille. Inhimillinen totuus on, että ajanjaksosta 1917-1945 ei ole enää juurikaan tapahtumissa läsnäolleet todistajina. Kaikille perinneyötä tekeville alkaa nous-

ta muuri eteen siitä, miten kansakunnan tärkeitä historiallisia ajanjaksoja voidaan uskottavasti siirtää nuoremmille sukupolville.

Historian faktat osa yleissivistystä

Näinä aikoina on erityisen oleellista muistuttaa, että emme saa kyseenalaistaa historialliseen tutkimukseen perustuvia faktoja. Kun historian opetuksen kurssit lukioissakin ovat supistuneet kyseiseltä ajanjaksolta merkittävästi, vanhemmille ikäluokille itsestään selvät historian tapahtumien kulut esim. talvi- ja jatkosotien osalta ovat päässeet hämärtyämään nuorten ikäluokkien keskuudessa. Kuten tekijä toteaa, ”veteraanien perinnön siirron tärkein osa – itsenäisen Suomen polku syvistä kansakunnan koettelemuksista kohti pohjoismaista hyvinvointivaltiota – on kertomisen arvoinen asia ja kuuluu jokaisen sivistyneen suomalaisen perustietoihin”. Tämä tavoite mielessä tämän täydentävän oppimateriaalin jakelu on ollut tukemisen arvoinen.

Jorma Lempinen
Kouluneuvos
Kiltavanhin
Tammisunnuntain kiltä

Julkistamistilaisuus ravintola Aimossa 4.11.

Joukko kutsuvieraita oli kokoontunut 4.11.2020 maskit kasvoillaan jyvaskyläläiseen ravintola Aimoon tietokirjailija Tapio Paappasen uuden kirjan julkistamistilaisuuteen. Odotettu uutuuksia oli 2. uudistettu painos Paappasen teoksesta ”Suomen kohtalonhetkiä 1917-1945 - Suomen selviytyminen itsenäisyytemme murrosvuosista”.

Tilaisuuden järjestelyistä vastasi Tammisunnuntain Kiltä, joka lahjoitti yhteensä 200 kirjaa Jyväskylän normaalikoulun lukiolle, Jyväskylän Lyseon lukiolle, Schildt-lukiolle, Laukaan lukiolle ja Muuramen lukiolle. Tilaisuuteen tulleet koulujen edustajat saivat kirjat saman tien mukaansa ja opettajat saivat oman kappaleensa omistuskirjoituksella varustettuna.

Avauspuheessaan kiltavanhin Jorma Lempinen totesi, että Tammisunnuntain Kiltä haluaa tällä lahjoituksellaan osaltaan tukea Jy-

väseudun lukiolaisten Suomen historian opiskelua. Kiltä kantaa huolta koululaisten historian tunte- muksesta ja haluaa siksi olla mukana välittämässä oikeaa tietoa Suomen historiasta. On tärkeää, että Suomen historia tallentuu ja säilyy totuudenmukaisesti kirjoitettuna, sillä totuus tuntuu joskus hukkuvan tai vääristyvän nykyisessä disinformaatiotulvassa.

Lempisen avauspuheen jälkeen tietokirjailija Paappanen esitteli kirjansa ja totesi sen olevan Suomen selviytymistarina. Paappanen korosti mm sitä, että hän halusi tuoda esille myös sellaisia tapahtumia, joita ei yleensä historian oppikirjoista löydy. Kirja on tarkoitettu täydentäväksi materiaaliksi lukion historian opetukseen. ”Kirja on omistettu Sinulle nuori lukion opiskelija. Sinä tulet ikätoveriesi kanssa luomaan uutta tulevaisuutta Suomeen. Jotta se onnistuisi, aiemmin toteutunutta maamme histori-

aa ei saa unohtaa”, toteaa kirjailija teoksensa esipuheessa.

Tilaisuuden lopuksi Paappanen kiitti Tammisunnuntain Kiltää ja kaikkia niitä, jotka ovat auttaneet häntä kirjanteossa. Sotahistorioitsija Ari Rauniolle Paappanen antoi vielä erityiskiitokset selkeistä ja havainnollisista kartoista, joihin hän sai julkaisu-oikeudet kirjaansa varten.

Teksti ja kuva:
Matti Hyvärinen

Kirjan kuvitusta SA-kuvista

Ylimenoa Vuoksen Hopeasalmella vuonna 1941.

Tykistö tukee hyökkäystä. TK-piirros/Lindeberg.

Nietjärven U-asema. Suunnittelija oli pioneirimajuri Yrjö Urto. Suomalaiset joukot pysäyttivät Karjalan Rintaman hyökkäyksen Nietjärvellä kesällä 1944.

Rehtorit vasemmalta: Aki Puustinen Muuramen lukio, Jyri Pesonen Laukaan lukio, historian lehtori Juuso Repo Jyväskylän Lyseon lukiosta, Tapio Paappanen, historian lehtori Senja Matilainen Laukaan lukiosta, kiltavanhin Jorma Lempinen, kiltavouti Riku Tenhunen Tammisunnuntain killasta.

Haudan äärellä. Vasemmalta Niilo Kiilavuori, Hannu Koskinen, Hannu Liimatainen, Mikko Toivola ja Panu Heikkinen.

Väinö Valkonen palasi kotiseurakunnan kirkkomaahan

Laukassa vietettiin JR 50 -sotilaan, Väinö Valkosen sotilashaudajaisia 31.10.2020. Sankarivainaja Väinö pääsi takaisin kotiin pitkältä matkaltaan. Mukana tilaisuudessa olivat vainajan omaiset, Laukaan seurakunta, Keski-Suomen aluetuomisto ja Suomenselän maakuntakomppania, joka vaalii JR 50 perinteitä.

Vaikka aikaa oli kulunut, ei omaisten kaipaus ja epätietoisuus ollut kadonnut mihinkään, joten helppo on yhtyä tähän ainutlaatuiseseen suomalaiseen tapaan, jossa sodassa menehtyneet tuodaan kotikunnan multiin. Siellä heitä voidaan käydä muistelemassa ja tehdä se surutyö loppuun, joka läheisen menettämiseen kuuluu.

Väinö Valkosen sotatietä

Väinö osallistui kutsuntoihin noin 80 vuotta sitten, 9. marraskuuta 1940 ja astui palvelukseen seuraavan vuoden syyskuussa Lempäälän koulutuskeskuksessa. Palvelukseen astuessaan hän sai kaulaansa tuntelevyn, jonka perusteella hänet nyt saatettiin tunnistaa ja saattaa tälle kotimatkalleen.

Koulutuksessa hän sai kelpoisuuden konepistoolimeheksi ja 4 kuukauden koulutuksen jälkeen hänen tiensä vei rintamalle, 11. Divisioonan JR 50:een. Silloin JR 50 taisteli Syvärillä, Aunuksen Karjalassa, jossa rykmentin III pataljoonan 9. komppania oli suorittamassa annettua tehtäväänsä.

Väinö ei ollut silloin joukkonsa ainoa uusi mies, koko 11. Divisioonaa uudistettiin niin, että yli 30 vuotiaita vaihdettiin nuoriin sotilaisiin, ja samalla täydennettiin joukko-

jen menetyksiä, joita tuli lähes 3000 miehen verran. Vanhempien ikäluokkien miehiä siirrettiin nyt siviilitöihin. Heitä tarvittiin kipeästi ylläpitämään kotirintaman toimivuutta. Kokeneimpia jäi myös kouluttamaan asemasodan alkaessa uusia tulokkaita, koska koulutusjakso oli ollut kovin lyhyt ja rintamatuntemusta ei vielä ollut.

Hyvä henki paikkasi huonoa varustusta

Varustus oli uusilla tulokkaille kovin huonoa, paljon oli puutetta varsinkin talvivarusteita ja esimerkiksi samoja alusvaatteita osa miehistöstä joutui pitämään jopa yli kuukauden. Henki oli kuitenkin hyvä ja innostunut, vaatetus parani talven myötä. Pahin puute oli kuitenkin ravinnosta, lunta ja pakkasta riitti, jolloin ravinnon tarvekin oli suurta.

Asemasota kaikkea muuta kuin rauhallista

Vaikka oli menossa rauhallisempi asemasotavaihe, tehtiin samalla aktiivista partiointia ja vankien sieppausyrityksiä molemmin puolin rintamia ja tykistökeskityksiä sekä kiivaitakin taisteluja oli aikajoin. Tärkeitä tehtäviä oli myös majoitus-korsujen ja taisteluasemien parantaminen, joten tehtävää riitti ilman suuria taistelujakin.

Rauhallisuus oli tosin näennäistä. Esimerkiksi vuoden 1942 loppupuolella kuoli, katosi tai haavoittui päivittäin keskimäärin kuusi miestä päivittäin, joten tappioitakin tuli.

Pataljoonat vuorottelivat linjassa niin, että siellä oltiin 6 kk kerrallaan ja väliajat reser-

vissä, jolloin oli mahdollisuus myös lomiin. Reservissä olevien joukkojen tehtävinä oli mm. teiden kunnostukset sekä muut huoltotyöt. Tässä yhteydessä oli Väinönkin mahdollisuus käydä kahden viikon kotilomallaan, joka sijoittui marraskuuhun 1942.

Asemasodan aikana käytti myös suuria taisteluja. Yksi kuuluisimmista on Shemenskin kelirikko-taistelu, jossa neuvostojoukot yrittivät työntää suomalaiset pois Syvärin eteläpuolelta. Torjuntataistelu kuitenkin onnistui ja linjat palautuivat entisiin asemiin.

Väinö löytyi Kuzrasta

Asemasota jatkui vielä vuonna 1943, jonka rikkoi maaliskuussa käyty Suuren Kuzrajärven taistelu, jonka tarkoituksena oli oikaista rintamalinjaa ja sitoa neuvostojoukkoja saksalaisten ollessa vaikeuksissa Leningadin ympäristössä. Tämä taistelu jäikin Väinön viimeiseksi, silloin oli 19. maaliskuuta 1943 ja III pataljoona oli motittamassa vihollista monituntisen taistelun jälkeen.

Kuzra jäi myös Väinön maallisten jäännösten paikaksi aina 10. kesäkuuta 2017 saakka, jolloin venäläinen etsintäryhmä löysi kahden sotilaan jäänteet ja suomalaiset tuntelevyt. Toisen tuntelevy oli Väinön, joka oli jaettu hänelle jalkaväen koulutuskeskuksessa 79 vuotta aikaisemmin.

Sotilaiden jäänteet luovutettiin Sotavainajien muistoyhdistyksen edustajille elokuussa 2017 Podporozhjeen piirihallinon järjestämässä tilaisuudessa. Sieltä ne kuljetettiin Viipuriin, Pietari-Paavalin kirkkoon, joka toimii lähetettävien kerä-

ys- ja säilytyspisteenä. Lopulta matka jatkui Suomeen lokakuussa 2017.

Tuntolevyjen perusteella molemmat suomalaiset sotilaat tunnistettiin, mutta vielä tarvittiin sukuselvitykset dna-vertailunäytteiden saamiseksi. Toinen kaatuneista oli sotamies Esko Peltonen, joka virallisesti tunnistettiin joulukuussa 2018 ja haudattiin Jämsässä 2019. Sotamies Väinö Valkonen tunnistettiin toisen dna-vertailunäytteen perusteella alkusyksystä 2020 ja laskettiin kotimaan multiin, Laukaan sankarihautausmaalla pyhäinpäivän lokakuussa 2020.

Vaikka lähimmät sukulaiset olivatkin jo vähissä ja aikaa kulunut, oli tilaisuus osallistujille tärkeä. Vielä oli mahdollisuus palauttaa mieliin Väinön viimeiset hetket ja antaa hänelle se viimeinen kunniallinen tilaisuus, jonka meidän itsenäisyyden puolesta taistelleet ovat ansainneet.

*Teksti:
Juha Vimpari
Suomenselän
maakuntakomppania
JR 50:n perinneAU*

*Kuvat:
Sirku Kivistö
Juha Vimpari*

Keski-Suomesta löytyi TURPOTIETÄJÄ

Kaikkien aikojen ensimmäinen Turpotietäjä-kilpailu järjestettiin lokakuun alussa. Kilpailussa lukilaiset mitalivat turvallisuuspolitiikan ja kokonaisturvallisuuden tietämyksessä. Keski-Suomesta kilpailuun osallistui tänä vuonna vain Jyväskylän normaalikoulun lukio, mutta ensi vuoden kilpailuun odotetaan mukaan jo useita muita keskisuomalaislukioita.

Kilpailun tehtävät olivat monipuolisia ja haastavia. Kilpailijoiden tuli mm. määritellä, mitä tarkoitetaan valmiuslailla, huoltovarmuudella ja laajalla turvallisuusikäilyksellä. Lisäksi tehtävänä oli kirjoittaa kaksi esseetä: toisessa tuli analysoida sotilasmaiden muutoksia ja muutosten syitä eräissä Euroopan maissa, toisessa taas tuli pohtia, miten suomalainen kokonaisturvallisuuden malli voi vastata hybridivaikuttamisen tuomiin haasteisiin.

Keski-Suomen menestys kilpailussa oli erinomainen. Kilpailun helmikuussa Helsingissä pidettävässä finaaliissa kilpaili nimittäin myös Jyväskylän normaalikoulun lukion opiskelija **Otto Kanninen**. Finalisteja on vain kahdeksan, joten jo finaaliin pääsy on loistava saavutus. Finaalia voi 8.2.2021 seurata myös verkon kautta.

Keski-Suomen reserviupseeriipiiri ja reserviläisiipiiri saivat valtakunnan liitoilta (RESL ja RUL) tunustuksen toiminnastaan. Piirit nimesivät Turpotietäjä-kilpailuun vastuuhenkilöksi Jyväskylän Yliopiston lehtori Panu Moilasen jo varhain keväällä 2020. Sen jälkeen korona-pandemia on vaikuttanut tähänkin toimintaan tilaisuuksia karsivasti. Kilpailu on kuitenkin myös tulevana vuonna yksi liittojen tärkeimmistä tavoitteista saada sitä laajennettua useampiin lukioihin.

Teksti: Panu Moilanen ja päätoimittaja Tapio Paappanen

"Jyvässeudun maanpuolustajat"

Jyväskylään perustettiin syksyn aikana maanpuolustajien oma yhteinen Vapaaehtoisen pelastuspalvelun (Vapepa) hälytysryhmä.

Ryhmässä on mukana Jyväskylän Seudun Reserviläiset, Jyväskylän Reserviupseerit, Jyväskylän Maanpuolustusnaiset sekä Jyväskylän Akateemiset Reservinupseerit. Kaikki mukana olevat yhdistykset ovat myös Vapepan jäsenjärjestöjä. Hälytysryhmän nimenä on "Jyvässeudun maanpuolustajat" ja siihen ovat tervetulleita kaikki pelastuspalvelutoiminnasta kiinnostuneet ja saman hälytysryhmän suojiin voi

tuoda myös puolisonsa, vaikkei he suoraan jäsenjärjestöön kuuluisikaan.

Kiinnostuneille järjestettiin etäinfotilaisuus MS-Teamsin kautta ja sen jälkeen on pidetty kaksi avointa etsinnän peruskurssia hybridinä (teoriaosuus verkkokoulutuksena ja käytännön harjoitus maastossa) marraskuussa ja joulukuussa, joihin molempiin osallistui maanpuolustajien hälytysryhmän jäseniä.

Ryhmän rakentaminen on siis hyvin käynnissä ja ryhmä hälytysvalmiudessa. Nyt onkin hyvä aika siihen, kun talvikausi on perinteisesti hieman rauhallisempi etsintätehtävien ja muiden viranomaispyyntöjen osalta.

Jäsenjärjestöt voivat osallistua Vapaapehtoisen pelastuspalvelun operaatioiden ohella myös sen organisaatioon ja kehittämiseen Jyvässeudun paikallistoimikunnan ja Keski-Suomen maakuntatoimikunnan kautta. Kaikilla näillä järjestöillä on edustus myös valtakunnallisessa keskustoimikunnassa.

Tervetuloa mukaan toimintaan, joka on vapaaehtoista, viranomais- tai tukevaa, pyyteetöntä, organisoitua ja koulutettua kansalaistoimintaa, joka pelastaa ihmishenkiä.

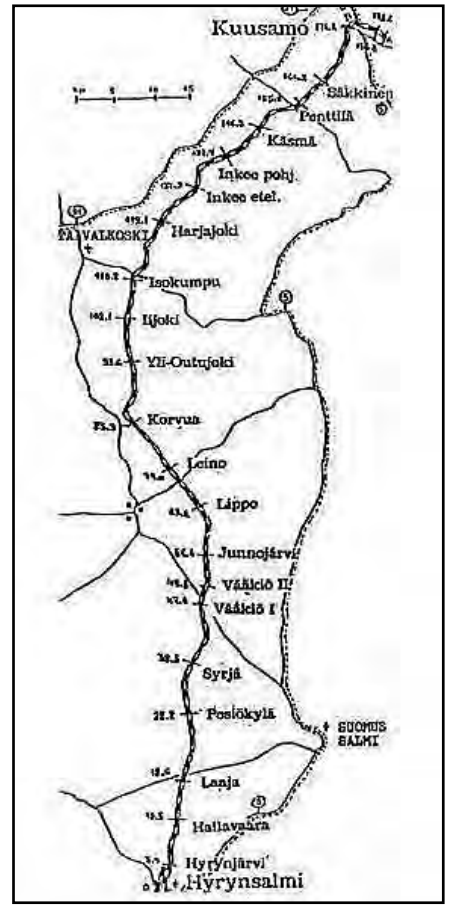
Juha Vimpari

*Hälytysryhmän vetäjä
Jyvässeudun maanpuolustajat*

Sodan jälkeen saksalaisten kenttäradan pohjaa käytettiin monin paikoin maanteiden rakentamiseen, mutta kovemilla maapohjilla sitä voitiin käyttää leveäraiteiseksi rakennettuna esim. puutavarakuljetuksiin, kuten täällä Vääkiön aseman alueella.

Kuva: Jouko Liikanen

Saksalaisten kenttärata Hyrynsalmi – Kuusamo väliasemineen.

Kenttärata - työtä ja tuskaa

Aikansa palvelija 1942-1944

"Rakentakaa rautateitä, alkää linnoituksia!" – Helmuth von Moltke, sotamarsalkka vuonna 1870

"Kenttärata, rautatien pienin muoto ja niin rakennettu, että sen raide voidaan helposti ottaa irti kannettaviin paloihin ja laskea uudelleen maata sitä erityisemmin valmistelematta taikka varustamatta."

Saksalaisten sotavankityövoimalla rakennuttama kapearaiteinen kenttärata Hyrynsalmelta Kuusamoon oli eräs pieni vaihe suursotaa käyvän maan ja pienen Suomen yhteistyössä.

Mistä kaikki alkoi...

Syksyllä 1941 Saksan armeija alkoi valmistautua sotaan itärintamalla, ja siihen kuului Barbarossa-suunnitelman mukainen tarkoituksellisesti katkaistun Muurmannerata, joka oli venäläisten tärkeä huoltoreitti Barentsin mereltä Leningradiin.

Talviset olosuhteet aiheuttivat kuitenkin laajamittaisia huolto-ongelmia. Venäläisten kova vastarinta yllätti saksalaiset, ja soinen metsämaasto pysäytti armeijan etenemisen. Pohjoisen Suomen huolto-ongelmia lisäsi se, että autokalustoa ja polttoainetta ei ollut riittävästi. Saksan joukkojen huollon helpottamiseksi päädyttiin rakentamaan kenttärata.

Saksalaisilla oli kokemusta kapearaiteisten (600 ja 750 mm) rautateiden rakentamisesta jo siirtomaajoinaan Afrikasta ja ensimmäisen maailmansodan länsirintamalla.

Virallinen kenttäratasopimus allekirjoitettiin 3.9.1942, vaikkakin rakennustyöt olivat alkaneet jo aikaisemmin. Siviilit Hyrynsalmella

olivat yllättäen nähneet maantiellä saksalaisia sivuvaunullisia moottoripyöriä ja kuorma-autoja täynnä tavaraa pressujen peitossa. Saksalaisia saapui yhä enemmän kaikessa hiljaisuudessa, mutta mitään tietoa heiltä ei herunut, koska yhteistä kieltä ei löytynyt.

Hyrynsalmelta Kuusamoon ulottunut 178 km pitkä kapearaiteinen, raideleveydeltään 750 mm leveä kenttärautatie oli hyvin merkittävä rakennushanke, josta myös paikalliset yritykset ja siviilit hyötyivät tarjoamalla alihankintaa ja materiaalia saksalaisille pioneeri-insinööreille. Oman tavaraliikenteensä lisäksi saksalaiset toimittivat myytävää myös radan varren suomalaisille kauppoille. Kesällä 1944 Hyrynsalmi – Kuusamo -rata käsitti pistoraiteineen 208 km liikennöitävää rataa, mikä oli n. 11% kaikista Saksan valmiiksi saamista kenttäradoista.

Saksalaiset linjasivat kenttäradan joskus vesistöjen ja soidenkin yli mäettömiä reittejä etsiessään. Myöhemmin, kun he joutuivat vetäytymään pohjoiseen, radan varrella olleet sillat tuhoittiin ensimmäisinä. Tänä päivänäkin on vielä nähtävissä näitä siltöjen jäänteitä. Kuvakaappaus elokuvasta Rata – kuinka sota kohtasi korpikansan

... ja mihin se loppui

Kenttärataa oli suunniteltu jatkaa Kiestinkiin saakka, mutta tämä jäi toteutumatta sotatilanteen muututtua ratkaisevasti Suomen ja Neuvostoliiton välillä. Rata vihittiin käyttöön 13.1.1944, ja se tuhoitiin 242 päivää myöhemmin saman vuoden syyskuussa. Saksalaiset aloittivat tuhotyöt 15.9.1944 klo 03:00. Sotilaat tuhosivat kenttäradan asemia ja konepajan, parakit ja varastot sekä kaiken materiaalsaa, mitä eivät voineet ottaa mukaan.

Paluu kenttäradan maisemiin

Viime vuoden syyskuulle suunniteltu Haapajärven-Reisjärven Reservilaisten sotahistoriallinen retki Raatteen tielle ja Kenttäradalle pe-

Saksalaisten veturitalin rauniot nykyisen Hyrynsalmen aseman takamaastossa. Kuva: Jouko Liikanen

ruuntui, mutta retkenjohtaja Osmo Halonen ja alekirjoittanut päätimme toteuttaa retken kahdestaan. Lokakuun 10:s päivä aamukahdeksalta Osmon metsä-Saappiin Kumi-sevalla oli lastattu kaikki tarpeellinen, ja matka kohti Hyrynsalmea saattoi alkaa.

Hyrynsalmella ajoimme ensin nykyisen aseman rautatien takaiselle kangasalueelle, missä saksalaisten veturitalit ja lastausalueet sijaitsivat. Kenttäradan rakentaminen oli aloitettu vähin äänin kesällä 1942 Hyrynsalmella ja saksalaisten laatiman linjauksen mukaan jo muutamassa muussakin paikassa Kuusamoon johtavalla reitillä.

Hyrynsalmen kunnantalon alaulaan on rakennettu näyttävä pienoismalli silloisesta saksalaisten siirtolastausratapihasta. Siitä hahmotuu koko laajuudessaan sen koko ja merkitys sodanaikaiselle tavaraliikenteelle.

Radan vartta koilliseen

Koska kyseessä oli sotahistoriallinen retki, Osmo opasti sopivasti reittimme varrella olleille muistomerkeille, jotka viestivät omalla olemassaolollaan nykyihmisille niistä rajuista torjuntataisteluista, joissa vihollisen eteneminen pysäytettiin. Taakse jäivät Haukiperrän, Hukkonniemen ja Kylänmäen taisteluiden muistomerkit.

Kenttäradan aikainen Vääkiön väliasema oli vielä pari vuosikymmentä sitten puutavaran lastausasema, mutta nyt jäljellä ovat vain suomalaisten rakentaman leveäraiteisen radan kiskot ja huonokuntoinen asemarakennus. Saksalaisten keveämmät kiskot, ne mitä he eivät ehtineet pohjoiseen vetäytyessään tuhota, jouduttiin luovuttamaan sotakorvauksena venäläisille, samoin kuin kaikki muu saksalaisilta jäänyt eheä kalusto. Nopeimmat paikalliset ihmiset ehtivät kuitenkin

realisoida arvokasta rautamateriaalia omiin tarpeisiinsa.

Elämää saksalaisten leirikylissä

Taivalkosken Metsäkylässä meitä saapui tapaamaan sotahistorian harrastaja Tuomo Horsma, joka tiesi kertoa Korvuan leirin elämästä kenttäradan varrella. Korvualla koulutettiin nuorempia miehiä rintamalle, siksi siellä oli laajoja parakkialueita. Saksalaiset käyttivät paljon hevosia ja muuleja kuljetuksissaan. Korvuallekin tuotiin eläimille junalasteittain korsirehua suoraan Saksasta. Rehu vietiin Palokummun hevosvarikolle muutamien kilometrin päähän. Heinää kului, Pohjois-Suomen alueella saksalaisilla laskettiin olleen n. 30 000 hevosta tai muulia.

Sotahistorian harrastaja ja paikallinen opas Taisto Horsma esittelee Osmo Haloselle Metsäkylässä sijainneen Korvuan leirin toimintoja.

Kuva: Jouko Liikanen

Horsma kertoi, että saksalaiset pitivät tärkeänä hyviä suhteita paikallisten kanssa. Haus der Kameradschaft – toveruuden talo oli yleensä paikka, jossa järjestettiin viihdytystilaisuuksia sotilaille ja paikalliselle väestölle. Täällä Metsäkylässäkin oli paikallisten Lau-lu-taloksi nimeämä rakennus, jossa vietettiin illanistujaisia ja mm. joulujuhlia. Täällä oli myös elokuvateatteri, jossa esitettiin propagandaelokuvien lisäksi saksalaisten viihdytyskiertueitten ohjelmaa ja tanssia.

Saksalaisista pidettiin ja heitä arvostettiin, mutta samanaikaisesti heidän tapojaan kohdella vankeja kritisoitiin. Taivalkosken nimismies joutui puhuttelemaan saksalaisia upseereja, koska siviilit, joukossa lapsiakin, olivat nähneet saksalaisten kohtelevan vankeja julmasti. Vankeja yritti aika ajoin karata piikkilangoon rajatuilta leireiltä, mutta kiinni jäädessään heidät joko surmattiin heti tai vietiin hirtettäväksi, varoitukseksi muille

vangeille. Tällaisia tapauksia kyläläiset olivat nähneet. Kenttäradan varrella tiedetään olleen useita ns. hirttomäntyjä. Suurin osa pakko-työvangeista oli venäläisiä sotavankeja, joukossa oli myös puolalaisia ja ukrainalaisia työvelvollisia.

Pakkotyö verotti tekijänsä

Itse työ kenttäradan rakentamisessa oli raakaa lihastyötä. Ratalinjalta kaadettiin puut, leikkaukset mäkisillä linjoilla kaivettiin hakuin ja lapioin, soraharjuista hiekat lapiotiin käsin kahden kuution kuoppaunuihin, pehmeille maille junnattiin paalut miesvoimin, soille tehtiin havupedit, lavotukset ja kapulapohjat käsin. Tämä kaikki kiireesti aikataulutettuna ja vangit huonosti ruokittuina. Hautoja kaivettiin pitkin koko kenttäradan.

Taivalkoski

Päivän kohteet ja kokemukset kävimme läpi illalla Taivalkoskella, Vaara Sportissa, joka majoittaa ja muonittaa isompiakin urheilu-tms. ryhmiä. Nyt saimme käyttööme viihtyisän soluhuoneiston, jossa oli yhteinen keittiötila ja kaksi erillistä makuuhuonetta. Saunaankin olimme päässeet, mutta tämä optio hupeni illan keskustelujen aikana ihan huomaamatta.

Hyvää ja ravitsevaa aamupalaa arvostaa aina, niin nytkin, kun Vaara Sportin omistaja ja emäntä Tiina Vinkka ruokki meidät ennen rantäsateeseen matkaan starttaamista.

Isokummun asema

Isokummun asema Taivalkoskella oli vilkkain tavaraliikenteen väliasema kenttäradalla. Tavara kulki sekä kenttäradan leireihin, että asemalta maantietä pitkin eteenpäin. Aseman alue muistutti aika-laisten mukaan pientä kaupunkia, aggregaatit tuottivat sähköä rakennuksiin, oli katuvalotkin. Aseman seudun rakennukset oli tehty kappalevarasta, suomalaisten aliurakoitsijoiden rakentamia.

Tällä asemalla oli useita eri kansallisuksia saksalaisten lisäksi, oli puolalaisia ja ukrainalaisia työvelvollisia, venäläisiä sotavankeja ja muita kansalaisia saksalaisten valloittamilta alueilta. Työvelvolliset asuivat pyöreissä vaneriteltoissa, vangit pyöreistä puista rakennetuissa asumuksissa piikkilanka-aitojen takana tarkasti vartioituna.

Isokummussa toimi oma saha, mutta myös paikalliset ihmiset toimittivat lautta ja lankkua saksalaisille omilta sahoiltaan. Kaupankäynti kannatti. Myös kyläläiset kävivät vaihtokauppaa saksalaisten sotilaiden kanssa. Sokeria, tupakkaa ja lampullöljyä vaihdettiin voilla, maidolla, perunoilla, kalal-

la ja riistalla. Kyläläiset saattoivat saada myös saksalaisten lääkäri- ja parturipalveluja. Puolalaisten ja ukrainalaisten työvelvollisten kanssa vaihdettiin yleensä käsitöitä leipään, perunoihin ja kalaan. Venäläisten vankien kanssa kaupankäynti oli ankarasti kielletty.

Sotatilan aikana saksalaiset sotilaat varautuivat aina puolustamaan asemiaan. Leirejä vartioitiin yötä päivää, sekä ns. vartiokuusesta että kiertävin vartioin. Leiri- maastoon kaivettiin juoksuautoja ja lähipuolustuspoteroita. Kyläläiset kuitenkin pääsivät liikkumaan Isokummun leirialueella kohtalaisen vapaasti, sijaitsihan leiri neljän tien risteyksessä.

Puolan valtion muistomerkki

Taivalkosken kunta on pystyttänyt vuonna 1994 Isokummun aseman laidalle muistomerkkin kenttäradan uhrien muistolle. Puolan valtion edustajien vuona 2015 paljastamassa muistolaatassa lukee: ”Lähes neljänsadan puolalaisen muistolle, jotka tuotiin Suomeen pakkotöihin Hyrynsalmen – Kuusamon kenttäradan rakennustyömaalle vuosina 1942-1944.”

Veturipaja

Isokummun veturipajalla korjattiin ja huollettiin kenttäradalla käytössä olleita yhdeksää höyry- ja 35:tä dieselveturia. Höyryveturit olivat KLD-11 -tyyppiä, teholtaan 140 hv, kun taas KML-3 -tyyppisten kolmiakselisten dieselvetureiden teho oli 130 hv. Tehokkaampia höyryvetureita käytettiin mäkiemmällä osuuksilla Taivalkoskella. Veturien keskinopeudet kenttäradalla olivat vaatimattomia, n. 18 km/t.

Kainuussa ja Koillismaalla riittää nähtävää

Kenttäradan lisäksi kahden miehen partiomme pyörähti vielä Kalte Pääntalon maisemissa, Ruhtinasalmessa ja Juntusrannalla, kaikki paikkoja, joilla on oma erityinen sanomansa kerrottavana nykyihmiselle. Reserviläinen tutkii seutu- ja sotilaan silmin, siviilille avautuvat ihmisten ja elämisen olosuhteet eri tavalla, varsinkin meille, jotka asumme täällä rajaseutujen tukialueilla.

Eräs ihmiskohtalo

Eräs puolalainen työvelvollinen satojen muiden joukossa, Jozef Molka, kenttäradan Inkeen ase-

malla Taivalkoskella kovaa työtä ja elämää kokenut mies kirjoitti muistelmissaan sodan jälkeen: ”Omistan tämän maanmiesteni perheille, lapsille ja lastenlapsille, joiden omaiset, kaukaisen pohjoisen maan tuulen ja pakkasen pieksäminä, huolimatta ajoittaisista epätoivon hetkistä, elivät kotinpaluun toivossa.”

Tuhannet eivät koskaan palanneet koteihinsa.

Teksti: Jouko Liikanen

Lähteet:
Kauhanen: Sotilas, siviili ja sotavanki
Molka: Sota minun muistoissani
Resiina-lehti 4/90

Junnosuo suosilta. Pehmeään maastoon jouduttiin lyömään satamäärin paaluja, joita työn tehneet venäläiset sotavangit junnuttivat 6 – 7 hengen porukoissa. Työ oli raskasta ja ravinto heikkoa, joten vankeja kuoli ratatyömaan aikana useita satoja. Vankien joukkohautapaikkoja on yhä vieläkin nähtävissä pitkin radan vartta. Tämän vuoksi kenttärata sai paikalliselta väestöltä nimityksen Kuolemanrata.

Kuvakaappaus elokuvasta Rata – kuinka sota kohtasi korpikansan.

Saksalaisilla oli leirien lähellä kenttäradan varrella lähipuolustusasemia, jonne kaivettiin tällaisia kahden miehen poteroita, ampu- masuunta oletetun vihollisen suuntaan.

Itsenäisyyspäivän ylennykset ja kunniamerkit

Kenraalit ja everstit

KENRAALIYLENNYKSET

Kenraalimajuri Timo Kakkola kenraaliluutnantiksi, prikaatikenraali Vesa Virtanen kenraalimajuriksi, prikaatikenraali Mikko Heiskanen kenraalimajuriksi, eversti Timo Saarinen prikaatikenraaliksi ja eversti Juha-Pekka Keränen prikaatikenraaliksi.

EVERSTIKSI

Everstiksi everstiluutnantit Vesa Helminen Maasotakoulusta, Jukka Kottilehto Jääkäriprikaatista, Ari Lehmuslehti Pääesikunnasta, Teemu Nurmela Maanpuolustuskorkeakoulusta ja Jari Riitimäki Järjestelmäkeskuksesta.
Insinöörieverstiksi insinöörieverstiluutnantti Timo Kokotti Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunnasta.
Kommodoriksi ylennettiin komentajat Jyri Saanio ja Kaarle Wikström Pääesikunnasta.

Reserviupseeriylennykset Keski-Suomessa

MAJURIKSI

KOSKI-LAMMI Jukka Tapani, Muurame

KAPTEENIKSI

KAIPIA Kimmo Tapani, Jyväskylä

LAITINEN Antti Jussi, Jyväskylä

LAITINEN Mikko Juhani, Jyväskylä

PÄÄKKÖNEN Jarmo Kalevi, Jämsä

RÖNKKÖ Mikko Väinö Antero, Jyväskylä

TEKNIKKOKAPTEENIKSI

LAMPINEN Markku Kalevi, Äänekoski

YLILUUTNANTIKSI

AHONEN Pertti Kullervo, Jyväskylä

AHONEN Teppo Johannes, Petäjävesi

NERG Tero Olavi, Jyväskylä

REILI Niilo Juhana, Toivakka

VEHNIÄINEN Jani-Jukka Tapani, Hankasalmi

LÄÄKINTÄYLILUUTNANTIKSI

NORJA Esa Heikki Tapio, Jyväskylä

LUUTNANTIKSI

HIRVONEN Joonas Aleks, Jyväskylä

HYVÄRINEN Iiro Hemming, Jyväskylä

JUURIKKA Otto Santtu Oskari, Jämsä

KESKI-KORPI Miika Matti, Jyväskylä

KOLJANDER Jaakko Allan, Jyväskylä

KYLÄMIES Ville Juhani, Jyväskylä

KÄRKI Veli-Heikki, Jyväskylä

LEPOAHO Jussi Antero, Jyväskylä

MOILANEN Lasse Markus, Jyväskylä

MÄSSELI Eemeli Eetu Santeri, Jyväskylä

NEVAVUORI Petteri Uolevi, Jyväskylä

PESOLA Arto Johannes, Jyväskylä

PULKKINEN Jani Petteri, Jyväskylä

VÄÄTÄINEN Vesa Petteri, Jyväskylä

Aliupseeri- ja miehistöylennykset Keski-Suomessa

SOTILASMESTARIKSI

Närhi Timo Tapani, Laukaa
Pentikäinen Martti Olavi, Jämsä

YLIVÄÄPELIKSI

Jääskä Jani Aulis Mikael, Konnevesi

VÄÄPELIKSI

Forsberg Caius Olof, Jyväskylä
Harvia Ville Aukusti, Jyväskylä
Hämäläinen Matti Kalevi, Laukaa
Mykkänen Kalle Emil, Äänekoski
Nikkinen Arsi Tapio, Jyväskylä
Ouli Juha Pekka, Äänekoski
Pitkänen Arttu, Jyväskylä
Pyrhönen Simo Petteri, Jyväskylä
Riipinen Markku Pekka, Joutsa
Silta-Mattila Pekka Juhani, Laukaa
Simola Harri-Juhani, Jyväskylä
Tuomi Toivo Juhani, Jyväskylä
Töllinen Timo Pekka, Laukaa
Virtanen Kimmo Antti Veikko, Joutsa

YLIKERSANTIKSI

Airikainen Jukka-Pekka, Muurame
Dimitrow Marko Aleks, Laukaa
Eskelinen Niko Jiri Juhani, Jyväskylä
Hakala Henri Juhani, Jyväskylä
Helen Tommi Petteri, Jyväskylä
Hernesniemi Jani Petri, Jyväskylä
Hytönen Lauri Taneli, Laukaa
Ikonen Antti Oskari, Jyväskylä
Jakobsson Aleks, Emil Antero, Muurame
Kaksonen Juho Johannes, Jyväskylä
Kankkunen Riku Kasper, Jyväskylä
Kilpinen Kiira Susanna, Joutsa
Kinnunen Keijo Matias, Toivakka
Korpela Jari Eerik, Jyväskylä
Kuntsi Aleks, Joni Krister, Jyväskylä
Kurvi Ville Tapio, Jyväskylä
Kyrö Mika Juhani, Jämsä
Liukkonen Toni Sampsa Tapio, Muurame
Louko Antti Einari, Jyväskylä
Maasalo Hannes Henrik, Keuruu
Malmberg Jose Juhani, Jyväskylä
Marttinen Lauri Oskari, Jyväskylä
Matilainen Jani Ensio, Laukaa
Mäki-Kulmala Mikko Aki Elmeri, Jyväskylä
Niesniemi Sami Kaarlo, Jyväskylä
Niskakoski Panu Robert, Jyväskylä
Nissinen Mikko Matias, Muurame
Nisula Ilkka Juhani, Jyväskylä
Nykänen Ville Ukko Johannes, Jyväskylä
Ojala Aleks, Matias, Jyväskylä

Okker Topi Antero, Jyväskylä
Paanala Simo Patrik, Jyväskylä
Piispanen Juha Tapio, Jyväskylä
Ruuth Pentti Eskil, Keuruu
Saikkonen Olli Mikael, Jyväskylä
Salonen Juha Harri Tapani, Jämsä
Sirkka Mika Aulis, Joutsa
Soisalo Jarno Petteri, Pihtipudas
Sokkanen Iida Maria, Jyväskylä
Stylman Tapani Antero, Jyväskylä
Suomäki Eero Tapio, Karstula
Toiviainen Jukka Sakari, Jyväskylä
Tossavainen Oke Henrik Gabriel, Tampere
Visti Minna Irmeli, Jämsä
Väänänen Paavo Pietari, Helsinki
Östman Henri Olavi, Kuhmoinen

KERSANTIKSI

Ahonen Pasi Antero, Äänekoski
Alanen Jasse Johannes, Jyväskylä
Asp Jere Sakari Gunnar, Uurainen
Heinonen Kari Tapani, Jyväskylä
Henttonen Arttu-Pekka, Jyväskylä
Hytönen Lasse Juhani, Jyväskylä
Hyytinen Lisa-Lotta Anita, Jyväskylä
Juntunen Pekka Sakari, Jyväskylä
Jäntti Olli Pekka, Jyväskylä
Kaipainen Antti Yrjö Ilmari, Jämsä
Kettunen Nikke Petteri, Jyväskylä
Kivinen Tuomo Juhani, Jämsä
Kujanpää Jonne Joonas, Jyväskylä
Lahti Pyry-Oskari Johannes, Jyväskylä
Lampinen Aku Martti Tapio, Jyväskylä
Laukkanen Marko Mikael, Muurame
Liimatainen Arto Sakari, Jyväskylä
Linja Joakim Johannes, Jyväskylä
Parviainen Kirs, Satu Marianne, Jyväskylä
Pellinen Tomi August Kristian, Äänekoski
Pellonperä Jarkko Jouni Juhani, Jämsä
Pienonen Ari Pekka, Jyväskylä
Puttonen Kimmo Ville Petteri, Jyväskylä
Ruismäki Miro Heikki Kristian, Jyväskylä
Tarvainen Timo Tuomo Juhani, Jyväskylä

ALIKERSANTIKSI

Hirvelä Tuomas Mauno Oskari, Jämsä
Häkkinen Janne Petteri, Jyväskylä
Joensuu Olli Antero, Jyväskylä
Karjalainen Ville Sisu Eerik, Jyväskylä
Koski Niko Tapio, Petäjävesi
Kriivarinmäki Tapani Allan, Jyväskylä
Leppälä Tuomas Teppo Mikael, Jyväskylä
Linnanto Heikki Simo, Jämsä
Myyntinen Jari Juhani, Toivakka
Myyntinen Niko Olavi, Jyväskylä

Perälä Eetu Olavi, Jyväskylä
Petäjämäki Teemu Toni Juhani, Jyväskylä
Postari Samuli Eelis, Jyväskylä
Ruuska Petri Tapani, Viitasaari
Saarela Lassi Tapio, Jyväskylä
Salonen Markus Juhani, Jyväskylä
Salonen Niko Arto Juhani, Petäjävesi
Suhonen Vesa Kosti Johannes, Joutsa
Syrjälä Jari Juhani, Karstula
Tuhkunen Jerry Jalmari, Jyväskylä
Turpeinen Tero Petri, Laukaa
Voutilainen Arto Kalevi, Muurame

KORPRAALIKSI

Andsten Ilkka Matias, Jyväskylä
Gröhn Marko Ilmari, Saarijärvi
Harlamow Eetu Aleksanteri, Jyväskylä
Heiskanen Miko Matias, Jyväskylä
Hiekkataipale Lauri Juhani, Jyväskylä
Hokka Sauli Antero, Jyväskylä
Jokinen Jesse Joonatan, Petäjävesi
Juka Teemu Mikael, Äänekoski
Juvonen Leo Eemeli Olavi, Jyväskylä
Järvenpää Jan-Margus, Petäjävesi
Katajisto Teemu Kalevi, Jyväskylä
Lahtinen Raimo Onni Eerikki, Jämsä
Lehto Lauri Tuomas, Jämsä
Levälahti Juha Petri, Uurainen
Liimatainen Jesse Matias, Konnevesi
Lindfors Rainer Allan, Jyväskylä
Manninen Tiia Kaarliina, Jyväskylä
Manninen Tomi Ville Antero, Jyväskylä
Mantere Ossi Petri, Jyväskylä
Martikainen Tomi Tapani, Jyväskylä
Metsola Harri Erkki Johannes, Keuruu
Mäki-Puhtila Jari Juhani, Jyväskylä
Niskanen Mika Markus, Jyväskylä
Nojonen Jaakko Julius, Jyväskylä
Nuora Janne Petteri, Jyväskylä
Oksanen Toni Ville Tapani, Jyväskylä
Pasanen Tomi Petteri, Pihtipudas
Poikola Petri Johannes, Jyväskylä
Pokka Beata Katriona, Jyväskylä
Raatikainen Pasi Kalevi, Jyväskylä
Rautiainen Juha Esa Olavi, Jyväskylä
Rytönen Kalle Kalervo, Jyväskylä
Selkämä Matias Kristian, Jyväskylä
Suomäki Jussi Pekka Jalmari, Saarijärvi
Suonikko Jiri Jimi-Verner, Jyväskylä
Vaskelainen Jouni Mikael, Jyväskylä
Veijanen Ville Juhani, Jyväskylä
Äkerman Taru Kuorina, Jyväskylä
YLIRAJAJÄÄKÄRIKSI
Timonen Pasi Tapio, Jyväskylä

Suomen Leijonan ansioristi

Hietanen Perttu Eelis,
toimitusjohtaja, Korpilahti

Reserviläisten ylentämis- ja palkitsemistilaisuus 4.12.2020 Jyväskylässä peruttiin koronaepidemian leviämisen takia.

Samoin Reserviläisliiton palkitsemistilaisuus Ostrobotniassa 4.12.2020 peruttiin samasta syystä.

Keski-Suomen reserviupseeri- ja reserviläispiirien palkitsemistilaisuus, jossa osa oikeista kunnamerkeistä tullaan saajilleen luovutamaan, pidetään näillä näkymin tulevan vuoden kevätkokouksen yhteydessä 30.3.2021.

Reserviläisliiton ansioristi

Paappanen Tapio,
toiminnanjohtaja,
Keski-Suomen reservipiirit

6.12.2020 myönnetty kunniamerkit:

Reserviläisliiton hopeinen ansiomitali:

Ahonen Aimo, Jyväskylä
Kivi-Mannila Hannu, Keuruu
Moilanen Panu, Jyväskylä
Niemelä Markku, Pihtipudas
Pietiläinen Arvo, Viitasaari

Reserviläisliiton pronssinen ansiomitali:

Hämäläinen Kari, Viitasaari
Mäkipirtti Veli, Korpilahti
Häkkinen Tero, Jyväskylä

Reserviläisurheiluliiton ansiomitali:

Hopeinen
Lehikoinen Arto, Muurame
Poikolainen Veli-Pekka, Konnevesi

Pronssinen

Heikkinen Panu, Laukaa

Keväällä 2020 myönnetty kunniamerkit:

Reserviupseeriliiton hopeinen ansiomitali:

Kinnunen Ari Antero, Äänekoski
Parkatti Tero Olavi, Äänekoski

JRU RUUTU

Tulevaisuuteen varautuen - rauhallista loppuvuotta ja Hyvää Joulua!

Lähes 90 vuotta jo takana

Yhdistyksen perustamisesta on kulunut nyt 88 vuotta, mutta sen perustehtävä on kestänyt kirkkaana ja ajankohtaisena tähänkin päivään – muoto on toki mukautunut vallitsevaan aikaan. Jotta ymmärrämme keitä olemme, meidän on tunnettava historiamme. Suomen itsenäisyys on ollut uhattuna useampaan otteeseen. Suomalaiset miehet ja naiset ovat kokeneet itsenäisyytemme niin tärkeäksi, että ovat, osa henkensä ja terveytensä uhra-
ten, sitä kukin aikanaan olemassa olevin voimin puolustaneet. Siitä meidän tulee olla ylpeitä ja kiitollisia. Siksi tänäänkin liput liehuvat, kynttilät palavat ja seppeleet on laskettu sankarihaudoille.

Historiaan emme voi enää vaikuttaa, mutta sitä emme myöskään saa unohtaa. Jyväskylän Reserviupseerit on kuluvana vuonnakin ollut aktiivisesti mukana monissa sotiemme veteraanien ja heidän puolisojensa perinteitä kunnioitettavissa tilaisuuksissa. Elossa olevien veteraanien määrän pienentyessä yhdistys on sitoutunut ylläpitämään heidän perinteitään tulevaisuudessakin. Saimmehan juuri äskettäin kokea viimeisen Mannerheim-ristin ritari Tuomas Gerdtin poismenon.

Kauppa-apua ja tabletteja

Tämän päivän suomalaisten kokonaisturvallisuutta koetellaan edelleenkin, tosin erilaisin muodoi-

kuin yhdistyksen taipaleen alkuaikoina. Jyväskylän Reserviupseerit pyrkii vastaamaan nykyisissäkin oloissa perustajiensa haasteeseen toiminnan sisällöstä. Koronavirus vavisuttaa turvallisuuden tunteitamme. Kuluneen vuoden aikana yhdistys on tukenut mm. Sotainvalidiin Sairaskodin asukkaiden yhteydenpitoa omaisiin lahjoittamalla heille tabletteja. Lisäksi yhdistys masinoi keväällä kauppa-avun varttuneemmille jäsenilleen. Yhdistyksen toimintaan kuuluu myös esim. osallistuminen VAPEPA-toimintaan, johon se haastaa jäseniään. Niissä maanpuolustuksellisis-
sissa tapahtumissa, jotka kuluvana vuonna on pystytty järjestämään, Jyväskylän Reserviupseerit on ollut aktiivisesti mukana keskusmalaisten maanpuolustustahtoa pönkittämässä.

Katset tulevaisuuteen

Tänään 6.12. Jyväskylän vanhan hautausmaan yllä roikkui paksu pilviverho. Ilmavoimien Hawkit suorittivat ylilennon saman aikaisesti sankarihaudoilla tapahtuneen seppeleiden laskun kanssa. Koneita ei tosin näkynyt, mutta jyrinä kuului. Tulevaisuutemme vaikuttaa samanlaiselta: mitään ei juuri näy, mutta ääni kuuluu. Tulevaisuuteen on hyvä varautua - mitä se sitten tuokin tullessaan. Jyväskylän Reserviupseerit toteuttaa perustajiensa tahtoa varautumisessakin. Alusta saakka punaisena lankana toiminnassa on ollut yhdistyksen jäsen-

ten maanpuolustuksellisten taitojen ylläpitäminen ja kehittäminen. Ampumatoiminta ja liikunta ovat kulkeneet tänäkin mukana viikoittaisina tapahtumina, tosin nyt loppuvuodesta koronan kurittamana niistä on jouduttu tinkimään. Tulevana vuonnakin erilaiset fyysiset kuntosuoritukset, ammutatapahtumat, 5-ottelu sekä toisaalta henkisen maanpuolustuspääoman kartuttajina monet tapahtumat tulevat värittämään toimintakalenteria.

Kuten huomaamme historia, nykypäivä ja tulevaisuus kohtaavat toisensa päivittäin. Muistetaanpa mekin kohdata lähimmäisiämme – koronarajoitukset huomioiden.

*Kiitos vuodesta 2020 kaikille Jyväskylän Reserviupseerit ry:n yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille. Historiaa kunnioittaen, tätä päivää eläen ja tulevaisuuteen varautuen toivotan kaikille rauhaisaa loppuvuotta ja juhlallista joulunai-
kaa.*

Janne Jukarainen
Puheenjohtaja
Jyväskylän Reserviupseerit ry

Canon
Business Center JKL

TUPASWILLA
PAREMMAN OLOIN PERINNEKYLÄ

Kokoukset, juhlat ja ohjelmapalvelut
Maailman suurin savusauna
Zil, KraZ ja NASU –safarit upeilla reiteillä
Ränssintie 5, 41370 Kuusa, Laukaa
tupaswill.fi 020 7 410 100

– Vakaasti väylällä –

Asemakatu 4 a
40100 JYVÄSKYLÄ
(014) 411 0000

mikael.juujarvi@lakiluotsit.fi

LAKILUOTSIT

Lindab

Yksinkertaistamme rakentamista

Espoo | Jyväskylä | p. 020 785 1010 | www.lindab.fi

LÄHITAPIOLA
KESKI-SUOMI

Viherlandia
www.viherlandia.fi

-Saman katon alla-

Hyvä nykyisen ampumaturvan haltija

Finanssivalvonta on keväällä antanut uuden määräyksen ryhmäetuvakuutuksista, minkä johdosta Reserviläisten ampumaturvan kaltainen vakuutusratkaisu ei ole enää mahdollinen. Jäsenille voidaan antaa vuosittaisessa jäsenmaksulaskussa mahdollisuus maksaa muista jäsenistä poikkeavaa jäsenmaksua, jonka maksaneista jäsenistä syntyy oma jäsenryhmänsä, jonka liitto voi vakuuttaa valitsemansa vakuutusyhtiön kautta.

Liittokokouksessa päätettiin, että jäsenillä on mahdollisuus kirjautua ammuntaa harrastavien jäsenten jäsenryhmään maksamalla vapaaehtoinen lisäjäsenmaksu, joka on 35 euroa. Lisäksi vuonna 2020 ampumaturvan maksaneet jäsenet siirretään tähän ryhmään 1.1.2021 alkaen ja he ovat vakuutettuja vastaavin ehdoin kuin ampumaturvavakuutuksessa siihen asti, kunnes vuoden 2021 jäsenmaksu erääntyy. Eräpäivän jälkeen vakuutettujen ryhmän muodostavat lisäjäsenmaksun maksaneet jäsenet. Lisäjäsenmaksun voi pyytää maksettavaksi myös kesken jäsenmaksukauden ja perusjäsenmaksunsa maksanut jäsen voi näin maksamalla liittyä myös tähän jäsenryhmään. Uusi jäsen voi liittyä ja maksaa tähän jäsenryhmään kuuluvan lisäjäsenmaksun samalla, kun hän maksaa varsinaisen jäsenmaksun.

Ystävällisin terveisin!
Reserviläisliitto

Reservin ampumamestaruuskilpailut Mikkelissä vuosina 2021 ja 2022

Vuoden 2021 kilpailu Kyrönpelossa 17.-19.9.2021

Talvisodan päättymisen muistopäivän tilaisuus 13.3.2016 Taipaleen patsaalla Jyväskylässä. Kuvassa Kirsti Pipinen. Rivin viimeisenä on Naisten valmiusliiton (NVL) lippu.

Sanotaan, että henkilö, joka ei tunne historiaansa, ei voi menestyksellisesti rakentaa tulevaisuuttaan. Sanonta koskee myös vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä toimivien järjestöjen hallituksia ja jäseniä.

Jotta Naisten Valmiusliiton synthyistoria selviäisi perusteellisesti, on mentävä aina vuoteen 1990 saakka, jolloin Suomen valtion johdosta saattoi todeta, että Pariisin rauhansopimuksen artikkelit, jotka koskivat mm. vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen antamista, eivät enää sitoneet Suomea.

Ilmolan työryhmä

Pääesikunnan päällikkö, kenraalimajuri Gustav Hägglund perusti 31.1.1991 kenraaliluutnantti Ilmolan nimeä kantavan ”Ilmolan työryhmän” selvittämään vapaaehtoisen maanpuolustustyön ja koulutuksen kehittämistä ja koordinoimista. Ryhmään kutsuttiin jäseniksi aluksi vain vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä olevien miesjärjestöjen edustajia Reserviupseeriliitosta, Reservialiupseeriliitosta ja Maanpuolustuskiltojen Liitosta. Työryhmä onneksi totesi, että koulutus koskee yhtä hyvin naisia kuin miehiäkin. Niinpä Sotilaskotiliiton, Reserviupseerien Naisten Liiton ja Reservialiupseerien Naisten Liiton edustajat saivat kutsun työryhmän jäseniksi. Kun Ilmolan työryhmä jätti mietintönsä 23.9.1991, raportissa sanottiin naisten osalta mm. seuraavaa: *”Naisten turvallisuuspoliittisen tiedon lisääminen ja valmiuksien kehittäminen poikkeusolojen varalle on todettu hyvin tarpeelliseksi. Siksi naisten maanpuolustustyöryhmien yhteistyön ja toimintatapojen kehittäminen on nähty tarpeellisenä.”* Edellä oleva siteeraus oli ensimmäinen laukaus Naisten Valmiusliiton synthyistoriasta.

Ilmolan työryhmästä lähti nopeasti liikkeelle vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus, jonka ensimmäinen koulutustyöryhmä kutsuttiin kokoon jo vuoden 1991 maraskuussa, jolloin myös nimettiin ensimmäinen koulutustarkastaja, kenraalimajuri Seppo Räisänen. Vapaaehtoisen maanpuolustus-

koulutuksen käynnistymiselle taloudellisesti oli aivan ratkaisevaa, että Antti ja Jenny Wihurin rahaston suurlahjoitus kaksi miljoonaa markkaa kohdennettiin maanpuolustuskoulutukseen Maanpuolustuksen Tuen kautta.

Usko koetuksella

Koulutustyöryhmän työskentely oli mielenkiintoista, uutta kehittävää, luottamuksellista ja toinen toistaan kunnioittavaa kahden ensimmäisen vuoden ajan. Sitten usko horjui. 14.12.1993 Reserviupseeriliiton, Reservialiupseeriliitto ja Maanpuolustuskiltojen Liitto perustivat Maanpuolustuskoulutus ry:n ja jättivät rannalle kaikki naisjärjestöt sekä Kadettikunnan.

Seuraavana päivänä eli 15.12. oli koulutustyöryhmän kokous Sotilaskotiliitossa ja miesten tempu selvisi siellä. Kokous päättyi suuttumukseen ja pikkujoulusikin ajateltu ilta loppui heti uutisen jälkeen. Eduskunnan varapuhemieshenä toiminut Reservialiupseeriliiton puheenjohtaja Mikko Pesälä kutsui järjestöjen puheenjohtajat 20.12.1993 Eduskuntaan käsittelemään perustamisesta aiheutuneita ongelmia.

Kun tuossa neuvottelussa ei päästy eteenpäin ja kaikki lähtivät palaverista pois korvat punaisina, tilattiin naisjärjestöjen puolesta aika puolustusministeri Elisabeth Rehniltä ja vuodatettiin tuskan tunteet hänelle. Elisabeth Rehn kutsui avustajansa heti paikalle ja määräsi hänet ottamaan asiasta selvää ja lupasi hoitaa asian pikaisesti kuntoon. Maanpuolustuskoulutus ry:n hallitus teki kokouksessaan 18.1.1994 periaatepäätöksen unohtettujen järjestöjen kutsumisesta MPK:n jäseniksi, mutta jäsenyyks vahvistettiin lopullisesti vasta MPK:n yleisessä kokouksessa lokakuussa 1994. No, loppu hyvin, kaikki aika hyvin.

Toinen vaihe

Sotilaskotiliitto teki 10.12.1993 puolustusvoimain komentaja amiraali Jan Klenbergille aloitteen, että

Naisten valtakunnallisesta neuvottelukunnasta Naisten Valmiusliitoksi

järjestön omat kriisiajan suunnitelmat ja tehtävät tarkistettaisiin vastaamaan eriaisteisia poikkeusolojen valmiustiloja. Esitettiin perustettavaksi työryhmä, joka tarkastelisi laajenevia maanpuolustus- ja valmiustehtäviä. Aloitteen lähtölaukaajana oli Sotilaskotiliiton heinäkuussa 1994 Lohtajalla järjestämä viikon kestänyt valmiusleiri, jossa oli mukana 350 naista 6 eri naisjärjestöstä. Koska muutkin maanpuolustustyötä tekevät naisjärjestöt olivat esittäneet Pääesikunnalle naistyöryhmän perustamista, komentaja esitti, että perustettaisiin työryhmä, jossa olisivat edustettuina myös muut maanpuolustustyötä tekevät naisjärjestöt. Näin meneteltiin.

Kolmas vaihe

Puolustusministeri Elisabeth Rehn asetti 16.12.1994 kenraali Valtasen nimeä kantavan työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää vapaaehtoisen maanpuolustustyön asemaa Suomen puolustusjärjestelmässä. Työryhmän tuli erityisesti selvittää, miten vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja puolustusvoimien yhteistoiminta tulisi organisoida. Miten vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta voitaisiin parhaiten hyödyntää puolustusvoimien koulutustehävää ajatellen ja minkälaisiin lainsäädäntötoimiin asian johdosta olisi ryhdyttävä.

Naisten osalta todettiin, että puolustusvoimilla on runsaasti sellaisia tehtäviä, joihin vapaaehtoiset naiset voisivat koulututtua ja ottaa tehtävät hoitaakseen kriisin aikana. Todettiin myös, että tarvittaessa olisi oltava valmius muuttaa lainsäädäntöä esim. siinä tapauksessa, että lainsäädännön puuttuminen koetaan rajoittavan täysipainoista osallistumista vapaaehtoistyöhön ja sijoittumista koulutustaan vastaaville paikoille organisaatiossa. Lisäksi todettiin, että vapaaehtoisella maanpuolustustyöllä ja -koulutuksella ei ole lailla säädettyä asemaa puolustusjärjestelmässämme. Työryhmän työ oli nopeateipoista. Se kokoontui joka maanantai vuoden 1995 alusta lukien ja antoi raporttinsa 29.3.1995. Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta astui voimaan 1.1.2008, mutta naisten varaaminen ja rekisteröinti puolustusvoimien tarpeita varten ei ole edennyt lainkaan.

Neljäs vaihe

Naisjärjestöjen yhteisneuvottelun tuloksena päätettiin 1.4.1995 perustaa *”Maanpuolustustyötä tekevien naisjärjestöjen valtakunnallinen neuvottelukunta”*. Neuvottelukuntaan liittyivät Sotilaskotiliitto, Reserviupseerien Naisten Liitto, Reservialiupseerien Naisten Liitto ja Maanpuolustuskiltojen Liiton kiltasaret. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön (SPEK) edustajat olivat mukana kokouksessa. SPEK liittyi mukaan saman vuoden kesäkuussa. Mainittakoon, että Kaija Vesala oli laatinut ennakkoon julkilausuman neuvottelukunnan perustamisesta. Kun perustamisesta päätettiin, julkilausuma lähetettiin

faxilla STT:lle. Samana päivänä radiossa luettiin julkilausuman teksti ja sanottiin naisjärjestöjen olleen asiassa edistyksellisiä.

Neuvottelukunnan tarkoituksena oli kanavoida jäsenjärjestöjensä resurssit edistämään tarkoituksenmukaisella tavalla kokonaismaanpuolustusta sekä yhteistoiminnassa puolustusvoimien, pelastus- ja muiden viranomaisten sekä muiden maanpuolustusta tekevien järjestöjen kanssa luoda suomalaiselle naiselle mahdollisuus osallistua kokonaismaanpuolustukseen liittyvien tehtävien suorittamiseen sekä kehittää ja ylläpitää naisten valmiuksia sanottuihin tehtäviin.

Neuvottelukunnan järjestäytymiskokouksessa 24.4.1995 puheenjohtajaksi valittiin Eva Lindblad Sotilaskotiliitosta, varapuheenjohtajaksi Leena Tiainen Reserviupseerien Naisten Liitosta, sihteeriksi Katriina Jouko Sotilaskotiliitosta ja taloudenhoitajaksi Ritva Kohonen Maanpuolustuskiltojen Liiton Kiltasarisista. Tuosta kokouksesta alkoi Valtakunnallisen Naisten Neuvottelukunnan 10 vapaaehtoisen vastuuhenkilön lähes kahden vuoden valtava työ ilman rahaa, toimintaa ja toimihenkilöä. Noiden vapaaehtoisten naisten työn määrää ja arvoa ei tänä päivänä muisteta laisinkaan. *”Onneksi innostusta oli vaikka muille jakaa ja uskoa siihen, että saamme jotakin aikaiseksi”*, kertoi Eva Lindblad myöhemmin.

Neuvottelukunnan kokoukset seurasivat tiiviisti toisiaan ja vapaaehtoiset muualla leipätyössä olevat tarmokkaat ja asiaan sitoutuneet naiset kehittivät kaikin keinoin toimintaa, kiersivät jatkuvasti kertomassa yhteistyökumppaneille ja eri viranomaisille naisjärjestöjen uuden toimintamuodon käynnistymisestä. Neuvottelukunta järjesti omien kokouksensa lisäksi myös kaikkien jäsenjärjestöjen edustajille pidettyjä yhteisiä kokouksia ja lähetti kokouksensa pöytäkirjat tiedoksi jäsenjärjestöjen hallituksille. Näin jäsenjärjestöt olivat ajan tasalla neuvottelukunnan toiminnan etenemisestä.

Kun neuvottelukunta piti strategiakokousta toukokuussa 1996 Lahdessa, sanoi puheenjohtaja Eva Lindblad avauspuheenpuheensa mm. näin:

”Meidän on löydettävä paikallisosastojen johtoryhmiin vahvoja naisia, koska perinteisesti maanpuolustus on ollut miesten alaa. Vahvoja naisia siksi, että meidän naisten ei pidä joutua siihen, että miehet määräisivät, missä kaappi seisoo.”

Seuraavan päivän Etelä-Suomen Sanomissa oli suurilla kirjaimilla otsikko:

”MIEHET EIVÄT SAA PÄÄSTÄ NÄYTTÄMÄÄN KAAPIN PAIKKAA.”

Kohti rekisteröityä yhdistystä

Neuvottelukunnalle oli alusta asti selvää, että lopputuloksena tuli olla rekistroitu yhdistys, jolla oli kiinteät toimitilat, palkattu toimenhaltija sekä talous turvattu siten, että sen tuli saada osansa puolustusvoimien talousarviossa maanpuolustusjärjestöille varastusta määrärahasta. Tärkeää oli myös se, että jokaiseen 12 sotilasläänin saadaan perustetuksi alueneuvottelukunnat, joiden on oltava kiinteässä yhteistyössä oman sotilasläänin johdon kanssa. Sotilasläänien komentajien informointi katsottiin tulevan toiminnan kannalta erittäin tärkeäksi.

Sotilaskotiliiton puheenjohtaja Kaija Vesala oli naisten maanpuolustusjärjestöjen neuvottelukokouksessa 16.9.1995 selvittänyt sotilaskotityön suhdetta puolustusvoimiin ja niihin kirjallisiin sopimuksiin, joiden perusteella sotilaskotijärjestöllä on oikeus harjoittaa kantiini ja myyntitoimintaa Puolustusvoimien alueella. Kokouksessa mukana olleet järjestöt olivat yksimielisiä siitä, että sotilaskotijärjestöllä on sotilaskotityöhön yksinoikeus normaali- ja poikkeusoloissa. Neuvottelukunta otti myös voimakkaasti kantaa MPK:n koulutustoimintaan, jossa naisille suunnattua koulutusta on aivan liian vähän. Neuvottelukunta näki myös tärkeänä pohjoismaisen yhteistyön. Kun Norjasta tuli kutsu turvallisuuspoliittiseen seminaariin kesäkuussa 1996 Osloon, päätti neuvottelukunta osallistua siihen. Pohjoismaista ja 10 Itämeren maiden naisten välistä turvallisuusyhteistyötä NVL jatkoi useita vuosia perustamisensa jälkeenkin.

Toimihenkilö valittiin

Puheenjohtaja Eva Lindblad, joka koulutukseltaan on varatuomari, valmisteli kaiken kiireen ja touhun keskellä säännöt tulevalle toiminnalle. Neuvottelukunnan lähes viimeisimpänä tehtävänä oli määraaikaisen toimihenkilön palkkaaminen. Hakijoita oli kaikkiaan 9, joista 5 naista ja 4 miestä. Hakijoista haastatteluun kutsuttiin 4 ja valituksi tuli Marjatta Nykänen, jonka työsuhte alkoi 14.10.1996. Yksi mieshakijoista pyysi tasa-arvovaltuutetun lausuntoa siitä, onko häntä syrjitty naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa kielletyllä tavalla, kun Maanpuolustustyötä tekevien järjestöjen naisten valtakunnallinen neuvottelukunta on 7.10.1996 valinnut projektipäällikön tehtävään Marjatta Nykäsen. Eva Lindblad antoi Naisten Valmiusliiton selvityksen kyseiseen asiaan. Tasa-arvovaltuutettu antoi päätöksensä 25.7.1997 ja katsoi, että Nykäsen valinta ei ole tasa-arvoinen vastainen.

Toimitila löytyi

Neuvottelukunnan kaksivuotinen taival alkoi olla loppuillaan. Toimitilat saatiin Urlus-Säätiön talosta Döbelninkadulta. Projektipäälliköksi oli valittu Marjatta Nykänen. Valtion vuoden 1997 talousarviossa momentille *”Maanpuolustusjärjes-*

töjen tukeminen” sisältyi 200.000 markkaa Maanpuolustustyötä tekevien järjestöjen naisten valtakunnallisen neuvottelukunnan toiminnan tukemiseen. Tulevan järjestö nimeksi neuvottelukunta kaavaili *”Valmiusliittoa”*.

NVL näki päivänvalon

Naisten Valmiusliitto ry:n perustava kokous pidettiin 31.1.1997. Nimeksi hyväksyttiin Naisten Valmiusliitto, koska Pääesikunnan Asevelvollisuusosasto oli antanut nimiasia lausuntonsa 27.1.1997 ja katsoi, että Nainen-sanan mukanaolo on tarpeellista, koska pelkkä Valmiusliitto saattaisi aiheuttaa sekaannusta. Neuvottelukunnan säännöt hyväksyttiin pienin muutoksin ja perustamisasiakirjan allekirjoittivat: Suomen Maanpuolustuskiltojen Liitto ry, Sotilaskotiliitto ry, Suomen Lottaperineliitto ry, Suomen Maanpuolustusnaisten Liitto ry ja Suomen Naisten Maanpuolustusjärjestö ry. Tarkkailijoina kokouksessa olivat Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry ja Päälystönaiset ry. Päätettiin, että Neuvottelukunnan syyskokouksessa 30.11.1996 valittu puheenjohtajisto, toimihenkilöt ja neuvottelukunnan jäsenet ja tilintarkastajat jatkavat tehtävässään perustetun yhdistyksen seuraavaan vuosikokoukseen saakka. Samoin neuvottelukunnan varat, vastuut ja sitoumukset, sekä projektipäällikkö siirtyivät perustetulle yhdistykselle.

Elisabeth Rehnistä puheenjohtaja

NVL:n vuosikokous pidettiin 27.5.1997 ja siinä puheenjohtajaksi valittiin ministeri Elisabeth Rehn ja hallituksen järjestäytymiskokouksessa varapuheenjohtajaksi valittiin Kaija Vesala ja sihteerinä jatkoi Marjatta Nykänen, jonka tehtävänäimike projektipäällikkö muutettiin pj Elisabeth Rehnin toimomuksesta pääsihteeriksi, koska kysymyksessä ei ole enää mikään projekti vaan rekisteröity yhdistys.

Kymmenen vapaaehtoisen maanpuolustustyötä arvostavan ja rakastavan naisen joukko teki puheenjohtajansa Eva Lindbladin johdolla uskomattoman arvokkaan ja kauas tulevaisuuteen luotaavan työn, jonka ansiosta kymmenettuhannet naiset ovat saaneet kokea, mitä kokonaismaanpuolustus parhaimmillaan meille itse kullekin antaa.

NVL:n uudeksi puheenjohtajaksi on vuodesta 2021 alkaen valittu kansanedustaja Paula Risikko.

Suomi on hyvä maa, se on puolustamisen arvoinen ja sen ainoa puolustaja on Suomen kansa.” sanoi kenraali Adolf Ehrnrooth.

Teksti: Kaija Vesalan Naisten Valmiusliiton 20-v. juhlaseminaarin esitelmän pohjalta päätoimittaja Tapio Paappanen

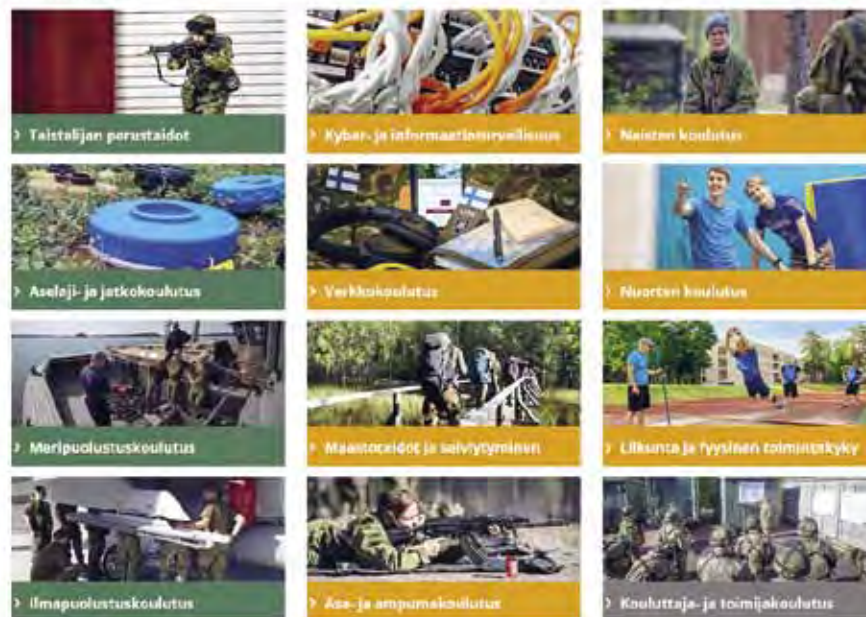
Kuva: Kirsti Pipisen arkisto

MAANPUOLUSTUSKOULUTUS
FÖRSVARSBILDNING

- Maanpuolustuskoulutus, MPK järjestää koulutusta koronarajoitukset huomioiden
- Tiedotamme kurssilaisille sähköpostitse turvallisuusohjeet ennen kurssia sekä mahdolliset muutokset.
- Tutustu MPK:n uudistuneisiin verkkosivuihin mpk.fi ja varmista, että yhteystietosi on ajantasalla MPK-kortilla.

Koulutukset

Katso paikalliset kurssit osoitteessa www.mpk.fi - **koulutuskalenteri** - valitse yksikkö kohdasta **Tikkakoski tai Luonetjärvi - Hae**. Tarjolla on myös valtakunnallisia verkkokursseja. Kurssikalenterin alakohdassa koulutuksen järjestämisen pelisäännöt. Kurseille ilmoittautuminen on mahdollista ainoastaan niille henkilöille, jotka ovat luoneet itselleen käyttäjätunnuksen MPK:n tietojärjestelmässä www.mpk.fi kohdasta kirjautu.

MPK:n koulutus tukee Puolustusvoimien, muiden viranomaisten ja kansalaisten valmiutta toimia normaali- ja poikkeusoloissa. Koulutuksen tavoitteena on lisätä yleistä valmiutta ja toimintakykyä yhteiskunnan häiriötilanteissa. Lisätietoja www.mpk.fi

KOULUTUKSIA KESKI-SUOMESSA

HÄMEEN MAANPUOLUSTUSPIIRI Tikkakosken koulutuspaikka

Valmiuspäällikkö Aarne Markko +358 40 751 5233, aarne.markko@mpk.fi

Koulutuspäällikkö Pekka Nieminen +358 50 544 0503, pekka.nieminen@mpk.fi

16.1.2021	Tikkakosken koulutuksen suunnittelupäivä
23. - 24.1.2021	Virtuaalisen koulutusympäristön peruskurssi
31.1.2021	Tammisunnuntain kansalaisjuhlan tukikurssi
5.-7.2021	Paikallispataljoonan talvitiedustelukurssi
20.- 21.2.2021	Talviselvitysmiskurssi opiskelijoille Snow Survival 2021

ILMAPUOLUSTUSPIIRI Luonetjärven koulutuspaikka

Koulutuspäällikkö Ahti Piikki +358 299 290 901, ahti.piikki@mpk.fi

Koulutuspäällikkö Mika Marin + 358 44 245 1742, mika.marin@mpk.fi

22. - 24.1.2021	Taistelupelastaja 1 osa 2 (Artic pelastaminen)
14.2.2021	Sotva perusammunnat, Kivääri 1-3
13. - 14.3.2021	Asesimulaattori (FN expert) ammunta

Kurssitarjonta päivittyy koko ajan!

Naisten Valmiusliiton Keski-Suomen alueneuvottelukunnasta

Naisten Valmiusliiton Keski-Suomen alueneuvottelukunnan toiminta käynnistyi aktiivisesti jo ensimmäisten toimintavuosien aikana. Toiminta organisoitui johtokunnaksi ja tämän myötä toiminnan suunnitteluun osallistui jäsenjärjestöjen idearikkaita ja innokkaita naisia. MPK:n tuella toteutettiin mm. useita naisten turvakursseja ja vuosittaisia turvallisuusseminareja. Pekka Visuri, Helena Ranta, Elisabeth Rehn ja Riitta Uosukainen olivat aikanaan kiinnostavia luennoitsijoita.

Keski-Suomen alueneuvottelukunnan ensimmäinen puheenjohtaja oli Kirsti Pipinen. Pipisen jälkeen puheenjohtajan nujaa ovat heiluttaneet Heljä Järvinen, Kaija Koponen ja viimeisimpänä Helena Harska. Naisten Valmiusliiton keskeisenä tehtävänä on järjestää suomalaisille naisille arjenturvallisuuteen ja varautumiseen liittyvää koulutusta. Parhaimmillaan tämä toteutuu vuosittain järjestettävillä NASTA-harjoituksilla. Keski-Suomen alueneuvottelukunta on toimintavuosien aikana järjestänyt kolme valtakunnallista NASTA-

harjoitusta Puolustusvoimien ja MPK:n tuella - Keurusselkä 2003, Tikka 2009 ja Syyslento 2015. Tämän vuoden syksyille suunniteltu Vinka 2020 -varautumisharjoitus peruttiin koronaepidemian takia. Harjoitusorganisaation yli vuoden työrupeama, toi toimintaan mukaan uusia "tekijöitä ja takojia" joiden toivotaan jatkavan Keski-Suomen alueneuvottelukunnan koulutus-toiminnassa tulevana vuosina. Yhteinen innostus ja kiinnostus asiaan ei missään tapauksessa ole mennyt hukkaan. Osaavia naisia tarvitaan jatkossakin!

Keski-Suomen alueneuvottelukunnan vuodelle 2021 on suunniteltu alustavasti seuraavat koulutukset: Hygieniasaamiskoulutus Norssin lukiolaisille, Luonnonravinnosta hyvinvointia ja Henkisen tuen - kurssi.

*Kaija Koponen
Keski-Suomen alueneuvottelukunta
Johtokunnan jäsen*

TÄHTÄÄPÄ TÄNNEPÄIN.

Aseet ja ampumatarvikkeet
palvelevista erikoisliikkeistämme.

Armoria Jyväskylä
Varikkotie 160
40800 Vaajakoski
p. 020 729 9850

Armoria Tampere
Teiskontie 20
p. 020 729 9857

Armoria Kuopio
Siikaranta 9 B
70620 Kuopio
p. 020 729 9852

AITO ASELIKKE!
armoria.fi

SISÄAMPUMARATA - ELÄMYSPALVELUT
KURSSIT JA KOULUTUS - ASESÄILYTYYS JA -LEASING
atc ARMORIA TRAINING CENTRE
Varikkotie 160, Vaajakoski - p. 020 7299 854 - atc.armoria.fi

SAMSUNG HUOLTO
Valtuutettu Samsung-merkkihuolto mobiililaitteille
Huollosta vastaa Aito Support Oy
Vasarakatu 29, 40320 Jyväskylä
www.aitosupport.fi
jyvaskyla@aitosupport.fi
030 - 6363840
AITO SUPPORT

seltimil
tietoliikennepalvelut
• VALOKUITUYHTEYDET • KONESALIPALVELUT
www.seltimil.fi - Pertti Salmijärvi - p. 050 591 9305

**Tähtipalvelut
Lauttaanaho**
040-7448324
tahti.palvelut@pp.inet.fi
• Tilausajot 20-50 hlö busseilla
• Matkapaketit ryhmille
• Viron kylpylä- ym. matkat
• KATSO MATKOISTA
• www.lauttaanaho.com
• Tavarakuljetukset
umpikuorma- autolla, jossa
perälautanostin.
VERHOOMO
• 040-7268951/ Taina
• taina.verhoomo@hotmail.com
• Ajoneuvoverhoilu
• Huonekaluverhoilu
• Kankaat ja tarvikkeet

URTTI &
TOIVIAINEN
ASIANAJOTOIMISTO

• kiinteistöoikeus
• riitojen ratkaisu • työoikeus
www.urtti.fi | 0400 565 361

**Tapio
PAAPPANEN Ky**

Valokuvaaja
ARPS
Puhelin 0400 626 695

JOUSMÄKI
Taksikyydit ja tilausajot tarpeesi mukaan aina
50-paikkaiseen linja-autoon asti.
Myös pyörätuoli- ja parikuljetukset.
www.jousmaki.fi

 KESKIMAA
 Keski-suomalainen Oyj
 **Kodin
Palveluverkko**
 Metsä
 VAPPO
 K
 Jotta kaupassa
olisi kiva käydä.

**LAATTA
LEEVI**

 FORCIT
D E F E N C E

 NCC
Nammo
www.nammo.com

HARVIA

 Lähellä ihmistä
POP Pankki
 KEURUU • KONNEVESI • KANNONKOSKI
 KYJJÄRVI • LÄNNEVESI • HANNULA
 Tervetuloa asioimaan!
www.poppankki.fi
**HIKOILE,
HYMYILE,
HULLAANNU!**
 MAKUNAUTINTOJA
monipuolinen ravintolamaailma

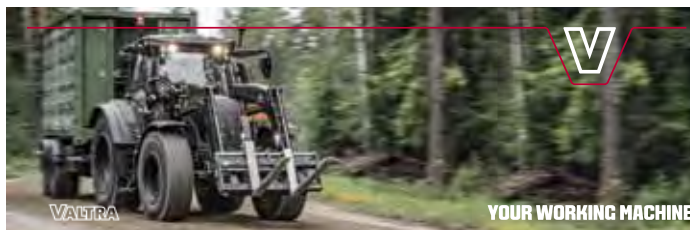
 TANSSIT NELJÄNÄ ILTANA VIIKOSSA
sekä Apollo Barissa karaokea

PEURUNKA.FI
PEURUNGANTIE 85, LAUKAA
 POLSKI KYLPYLÄSSÄ
aina majoituksen yhteydessä

 LÄHELLÄ
vain 25 min. Jyväskylästä!

Peurunka
**OP Sijoituskumppani auttaa
sinua saavuttamaan unelmasi**

 Olitpa sitten vasta-alkaja tai kokenut sijoittaja,
OP Sijoituskumppani on tukenasi, kunnes
saavutat tavoitteesi. Mistä sinä unelmoit?
www.op.fi/sijoituskumppani

 OP Keski-Suomi
 VALTRA
 YOUR WORKING MACHINE

 Keulink palvelee yrityksen
kaikissa vaiheissa

Palveluksessasi: Jukka, Ritva ja Leila
 eCenter (3. kerros)
 Keskusaukio 3, 42700 KEURUU
www.keulink.fi

 Ota yhteyttä!
 0400 342 915

VALTORI
 OSAA HUOLLON JA OSAT
 Jyväskylä – Suolahti – Tampere – Vantaa

Nordea
**Lupaamme sinulle markkinoiden
notkeimman asuntolainan.**

 Notkea asuntolaina suunnitellaan aina Sinun tarpeidesi mukaan.
 Tutustu notkeaan asuntolainaan ja hae omasi: nordea.fi/asuntolaina

Palveleva automaatiokaupan ammattilainen

HORMEL

 Puh. (014) 338 8900, www.hormel.fi, e-mail: hormel@hormel.fi
Taipaleen 1617 Tila

 Juhlat ja kokoukset maalaismaisemassa
 Luonnonmukaisesti kasvatettua naudanlihaa
 Majoitusta rauhallisissa rantamökeissä ja piha-aitoissa
taipaleen.luomutila@nic.fi www.taipaleentila.com 014 856 316

**Yritys
kehitys**
www.yrityskehitys.com
 KOTIMAINEN
TJ-Katsastus.fi
Leppävesi
 Hallapierantie 8
 050 433 4245
 ma-pe 9.00-17.00

Jämsä
 Pietiläntie 8
 050 345 8690
 ma-pe 8.00-16.00

Muurame
 Setäläntie 3C
 050 523 0339
 ma-pe 9.00-17.00

Vaajakoski
 Haapaniementie 1
 050 544 1099
 ma-pe 9.00-17.00

24/7 autopesu Muuramessa
 MYÖS SUURTEN PAKETTIAUTOJEN PESUT

Turvallista palvelua 24/7

www.k2turvapalvelut.fi
24/7 päivystys
0100 5248 (2,50 €/puhelu + alv 24 %)

Hälytyskeskus

- Valvontaa yli 3 000 kohteessa, yli 700 kameralla
- Turvahälytysvalvonta
- Hälytyskuvavalvonta
- Palolinjojen valvonta

Kiinteistövalvomo

- Etähallintaa ja energiatehokkuutta yli 300 kohteessa
- Hälytysten arviointi ja toimenpiteet etäkäytöllä 24/7
- Energiatehokkuuden ja olosuhteiden optimointi
- Prosessien toiminnanvarmistus

Call Center

- Vastaanottaa yli 13 000 palvelupyyntöä kuukaudessa
- Valtakunnallinen palvelukeskus
- Palvelupyynnöt eri kanavista, kirjaus asiakkaan järjestelmiin
- Kiinteistötietojärjestelmä (huoltokirja) asiakkaalle

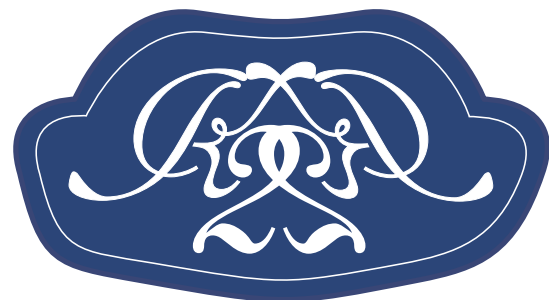
Grafitatu

ALASINKATU 1-3
40320 JYVÄSKYLÄ
P. 010 328 2880
www.grafitatu.fi

Digipaino • Offsetpaino • Repropalvelut

"Kun haluat painoaapua tarvitset Grafitatua!"

KESKI-SUOMEN KAUPPAKAMARI

KAKKONEN-YHTIÖT

isoweli

INFONIA®

UHY TietoAkseli

Tulevaisuuden tilitoimisto

www.tietoakseli.fi

VRP

HYVÄN RAKENTAJA

MULTIMEK

L&T

LASSILA & TIKANOJA OY

allaway

Aisti kotisi puhtaus

MIKÄ ON SINUN TARINASI?

Tarinasi takana – Movya!

Tarjoamme asiakkaan brändin analyysistä ja todellisen palvelutarpeen selvittämisestä lähtevää digitaalista palvelumuotoilua sekä markkinointi-viestinnän strategista suunnittelua.

www.movya.fi

eners.fi

KIINTEISTÖJEN YLLÄPIDON AMMATTILAINEN

Midare

Kokonaisvaltainen
ICT-ratkaisujen
palvelutalo

MIDARELTA MYÖS
METSÄSTYSTUOTTEET:
mm. Tracker-pannat ja
valjaat sekä yhteydet
yhdellä käynnillä.

Ahjokatu 12, Jyväskylä
Puh. 020 792 4400, www.midare.fi

Rakennusteollisuus

Talonrakennus • Rakennustuoteteollisuus • Infra • Talotekniikkateollisuus
• LVI-tekniinen urakointi • Pinta • www.rakennusteollisuus.fi

SILENTA®

ISÄNNÖINTIPALVELU

Asiakaslähtöinen palvelumme tuottaa ja välittää
laadukkaita asumisen ja omistamisen palveluita.
Pyydä tarjous isännöinnistä

Myös pienet yhtiöt!

Jyväskylän Kiinteistömestarit Ky
Kauppakatu 6, 40100 Jyväskylä
p. 0403 400 110
mestarit@kiinteistomestarit.com

PEAB

O.K. AUTO OY

www.okauto.fi • www.toyota.fi
• www.vaihtoaunut.net

Osaaminen kilpailukyvyksi

jamk.fi

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

vitreo

Puistojen ja arvokohteiden kalustaja

Kauppakatu 14 40100 Jyväskylä www.vitreo.fi office@vitreo.fi

Tuomas Gerdtin viimeinen matka Lappeenrannassa 28.11.2020.

Kuva: Roni Rekomaa/STT-Lehtikuva

Luuletteko olevanne joku Mannerheim-ristin ritari?

Taas on yksi sotahistorian lehti kääntynyt ja yksi aikakausi päätynyt. Viimeinen elossa ollut Mannerheim-ristin ritari Tuomas Gerdt sai kutsun viimeiseen iltahuutoon 1.11.2020 Helsingissä. Hän oli kuollessaan 98-vuotias.

Tuomas Gerdt syntyi 28.5.1922 Heinävedellä, mutta muutti jo lapsena perheensä mukana Rantasalmelle. Hän liittyi Rantasalmen suojeluskunnan poikaosastoon vuonna 1934 heti täytettyään 12 vuotta. Suojeluskuntapoiikkiin sai liittyä vanhempien luvalla jo 12-vuotiaana. Syksyn 1939 liikekannallepanossa hän jakoi ylimääräisiin harjoituksiin (YH) komennetuille käskykortteja ja toimi talvisodan aikana vartiointi- ja evakuoitintehäissä Rantasalmella. Gerdt suoritti asevelvollisuutensa Mikkelissä Polkupyöräpataljoonan koulutuskeskuksessa ja pääsi reserviin Juhannuksena 1940.

Jatkosodan aika

Jatkosodassa Gerdt toimi aluksi taistelulähetin JR 28:ssa ja taistelulähetinupseerina ja ryhmänjohtajana legendaarisessa **Tyrjän rykmentissä eli JR 7:ssä**, jota johti ensin jääkärieversti Armas Kemppi ja vuodesta 1943 everstilutnantti (eversti 6.7.1944) Adolf Ehrnrooth. Gerdt haavoittui heinäkuussa 1942 ns. Sevastopolin tukikohdasta käydyssä taistelussa. Hänen ansiokas ja kylmäverinen toimintansa tässä taistelussa vaikutti ratkaisevasti Mannerheim-ristin myöntämiseen. Sairaalaan päästyään Gerdt komennettiin Upseerikouluun Niinisaloon kurssille 57, joka alkoi 9.7.1943. Toimittuaan seuraavalla kurssilla ”santsarina” hän palasi rintamalle joukkueenjohtajaksi Er.P 12:een. Gerdt haavoittui kaikkiaan kolme kertaa, mutta toivuttuaan palasi aina takaisin riviin. Hänet kotiutettiin vänrikkinä marraskuussa 1944. Sotien jälkeen hänelle kertyi vielä 55 kh -vuorokaut-

ta ja hänet ylennettiin kapteeniksi 4.6.1968.

Ritarinimityksestä

Tuomas Gerdt oli ritari 95. Nimityspäivänä 8.9.1942 hän oli sotilasarvoltaan kersantti. Hän kuuli nimityksestään radiouutisista ollessaan toipumassa haavoistaan Tilkassa. Hänen nimitysperustelunsa olivat vakuuttavat:

”Alikersantti Gerdt on sodan alkuvaiheista alkaen erikoisesti kunnostautunut taistelulähetitehtävissä, joutuen pitämään yhteyttä eri komentoportaitten välillä erittäin vaikeissa olosuhteissa. Paitsi rohkeutta vaatii tällainen työskentely nopeita itsenäisiä ratkaisuja ja aika annoksen synnynnäistä neuvokkuutta. Kerran vihollisen onnistuessa yllättämään komppanian, johon alikersantti Gerdt kuului, haki hän itsenäisesti toimien tykistön apua. Tällöin joutui hän mm. ylittämään erään maastonkohdan, jota vihollinen tulitti 10:llä konekiväärillä ja yli 10:llä pikakiväärillä ja konepistoolilla keskittäen samaan maastokohtaan yhtäjaksoisesti raskaitten kranaatinheittimien tulen. Tällä toellaan alikersantti Gerdt pelasti komppaniansa suurilta tappioilta. Monissa muissa kiperissä tilanteissa on hän kylmäverisesti ja itseään säästämättä suorittanut tekoja, joitten arvon tuntee vain sellainen, joka on joutunut johtamaan joukkoja tilanteissa, milloin kaikki muut yhteydet ovat poikki ja milloin vain miehenä toimittua perille annetut käskyt ja ilmoitukset. 20.–21.7.42 Kannaksella ”Sevastopolista” käydyssä taistelun aikana ilmoitettiin alikersantti Gerdt vapaaehtoisena vastaiskua tekemään määrättyyn osastoon. Ensimmäisenä miehenä syöksyi hän eteenpäin tuhoten konepistoolillaan ja käsikranaateilla kymmeniä vihollisia pyrkien aina pahimmaansa ja ratkaisevimpaan paikkaan.

Vihollisen erittäin ankarasta tuesta välittämättä kantoi hän kuolettavasti haavoittuneen kapteeni Tofferrin suojaan jatkaen sitten taistelua reippaana ja rohkeana aina haavoittumiseensa saakka. Hänen esikuvansa vaikutti suuresti viimeisen vastaiskun onnistumiseen.”

Katsauksia elämän varrelta

Tuomas Gerdtin tarina on huikea esimerkki isänmaallisuudesta, vastuuntunnon, urhoollisuudesta ja kylmäpäisyydestä toiminnasta taistelutilanteissa. Seuraavassa muutamia hetkiä hänen elämästään.

Gerdt oli ilmoittautunut vapaaehtoisena kesällä 1942 Ohdan loholla suoritettuun vastaiskuun Sevastopolin tukikohdasta käydyssä taistelussa. Suomalaisen vyörytys alkoi ja Gerdt rynnisti kärjessä tulittaen konepistoolillaan lippaat tyhjiksi. Hän pyysi takanaan tulleelta sotilalta täyden lippaan, mutta ei ehtinyt kiinnittää sitä, kun taisteluhaudan kulman takaa ilmestyi viisi vihollista. Gerdtillä oli konepistooli kädessään, mutta lipas oli tyhjä. Gerdt tähtäsi vihollisia ja komensi kylmästi ”Ruki verhi!” (руки вверх - kädet ylös) - ja viholliset tottelivat. Gerdt oli ottanut viisi sotavankia tyhjällä aseella.

Gerdt ei sairastanut natsa- eikä prenikkatautia, hän ei halunnut korostaa itseään eikä ottanut Mannerheim-ristiään mukaansa Upseerikouluun Niinisaloon. Hänellä oli tapana pitää täytekynää asetakin rintataskussa niin, että kynän pidike pilkisti taskun lipan alta. Santsarina toiminut, varsinaisena pilkunviilaajana tunnettu upseerikokelas huomasi kynän ja käski Gerdtin puhutteluun. Kokelas näytti kynää ja kysyi **”Luuletteko olevanne Mannerheim-ristin ritari?”** Gerdt vastasi **”Kyllä herra kokelas”**. Kokelas hämmäntyi ja toisti kysy-

mysensä - ja Gerdt toisti vastauksensa. Kokelas, joka ei tiennyt, että Gerdt todellakin oli Marskin ritari, hermostui ja käski Gerdtin juoksemaan kasarmin ympäri. Tuomas Gerdt on varmasti ainoa ritari, joka on joutunut tällä tavoin simputuksi.

Gerdtin etunimet olivat Kaiho Tuomas Albin. Hän ei pitänyt nimistään Kaiho ja Albin ja hänen komppanianpäällikkönsä Caj Toffer tiesi tämän. Lähettäessään Gerdtiä partioon hän kiusallaan aina huusi **”Kaiho Albin”** ja siitä Gerdt tiesi, että hänelle ja hänen konepistoolilleen oli tulossa hommia.

Täsmällisenä sotilana tunnettu Gerdt myöhästyi omista häistään. Hän oli löytänyt elämäkumppanin, lottana toimineen Lea Kososen Savonlinnasta, missä hän työskenteli Oy Wilh Schauman Ab:n palveluksessa. Gerdt pelasi pesäpalloa Savonlinnan Pallokerhossa ja häpäivänä 9.6.1946 - puna-armeijan suurhyökkäyksen kaksivuotispäivänä - peli venyi turhan pitkäksi. Häväki vilkuili jo hermostuneena kellojaan, kun sulhanen saapui paikalle kolme minuuttia myöhässä. Rovastille hän totesi vaan lyhyesti, että me voitimme.

Aktiivinen ritari

Meitä reserviläisiä kiinnostanee, että Gerdt oli todella aktiivinen reserviläinen, ehkä aktiivisin Marskin ritareista. Hän oli mm. Savonlinnan RU-kerhon jäsen 1945–50, Helsingin RU-piirin hallituksen jäsen 1951–52, Helsingin Reserviläisjärjestöjen kunto- ja maastourheilijaoston jäsen 1960–68, Lauritsalan RU-kerhon jäsen 1979–, hallituksen jäsen 1985–90, puheenjohtaja 1991–92 ja kunniapuheenjohtaja 1992, Suomen edustaja Pohjoismaiden reserviupseerien maastomestaruuskilpailuissa 1961

Viimeinen iltahuuto

Lappeenrannassa hiljennettiin siunaamaan viimeinen elossa ollut Mannerheim-ristin ritari Tuomas Gerdt haudan lepoon lauantaina 28.11.2020. Valtiojohdosta tilaisuuteen otti osaa tasavallan presidentti Sauli Niinistö ja puolustusministeri Antti Kaikkonen.

– Ritari Gerdt vältti tuomasta esiin kokemuksiaan ja urhollisuuttaan sodissa. Sodan oli käyty ja sovitettu, elämä jatkui perheen, työn ja monien luottamustehtävien parissa. Keskusteluissa hänestä henki vaatimaton, vakuuttava vakaus, sanoi presidentti Niinistö hautajaistilaisuudessa. Hän puhui hautausmaalla vain lyhyesti, mutta puheessa korostui Tuomas Gerdtin merkitys koko Suomelle. Ritareiden perintö on presidentin mukaan uniikki ja merkityksellinen myös nykypäivässä.

Kiitämme, kunnioitamme ja muistamme!

ja Suomen joukkueen huoltaja 1964, RUL:n maastomestari 1965 ja 1968. Hän saavutti lisäksi 15 Helsingin RU-piirin maastomestaruutta ja kaksi maastoammunnan mestaruutta 1950–1970. Hänet kutsuttiin RUL:n kunniajäseneksi 2011.

Tapasin Gerdtin

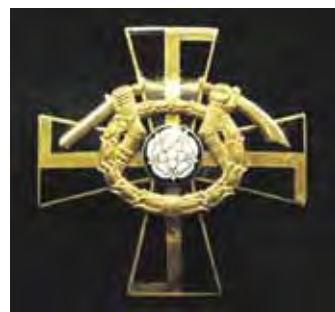
Kirjoittajalla oli kunnia tavata Tuomas Gerdt 30.6.2016 Parikkalan Tarnalassa 2. Divisioonan muistolaatan paljastustilaisuudessa. Gerdt oli siellä muutaman veteraanin kanssa kunniavieraina. Tervehdin häntä ja sanoin hänelle kohteliaasti, että haluan valokuvata Mannerheim-ristin ritarin. Hän totesi vaatimattomasti olleensa vain yksi muiden joukossa ja kuvia pitää ottaa muistakin veteraaneista. Katsoin häntä pitkään ja muistelin hänen nimitysperustelujaan ”... Ensimmäisenä miehenä syöksyi hän eteenpäin tuhoten konepistoolillaan ja käsikranaateilla kymmeniä vihollisia...” Tein mielessäni kunniaa tuolle edessäni olevalle harmaantuneelle isänmaan miehelle.

Kaikki pelkäsivät

Rohkeudesta ja pelosta Gerdtillä oli selkeä mielipide: ”Kaikki siellä pelkäsivät, kuka enemmän kuka vähemmän. Mutta kun toiminta alkoi, pelko väistyi taka-alalle. Rohkea ei ole se, joka ei pelkää, vaan se, joka pelostaan huolimatta pystyy toimimaan.”

”Olen tullut siihen vakaaseen käsitykseen, että olen saanut omalta pieneltä osaltani olla luomassa ja pysyttämässä itsenäistä Suomea” kiteyttää Tuomas Gerdt, viimeinen ritari.

Teksti: Matti Hyvärinen

Ritarin perintö:
Taistelujen yksityiskohtia tärkeämpää on sotien ison kokonaisuuden ymmärtäminen ja sen kertominen tuleville sukupolville!

Tuomas Gerdt vänrikkinä

Lähteet:
<http://www.mannerheim-ristinritarit.fi>
Aake Jermo: Siiranmäen miehet (Otava 1977)
Seppo Porvali: Marskin ritarit - 191 ihmiskohtaloa (Valitut Palat Oy 2001)
Seppo Porvali: Tuomas Gerdt - Viimeinen ritari (Kustannusosakeyhtiö Revontuli 2012)